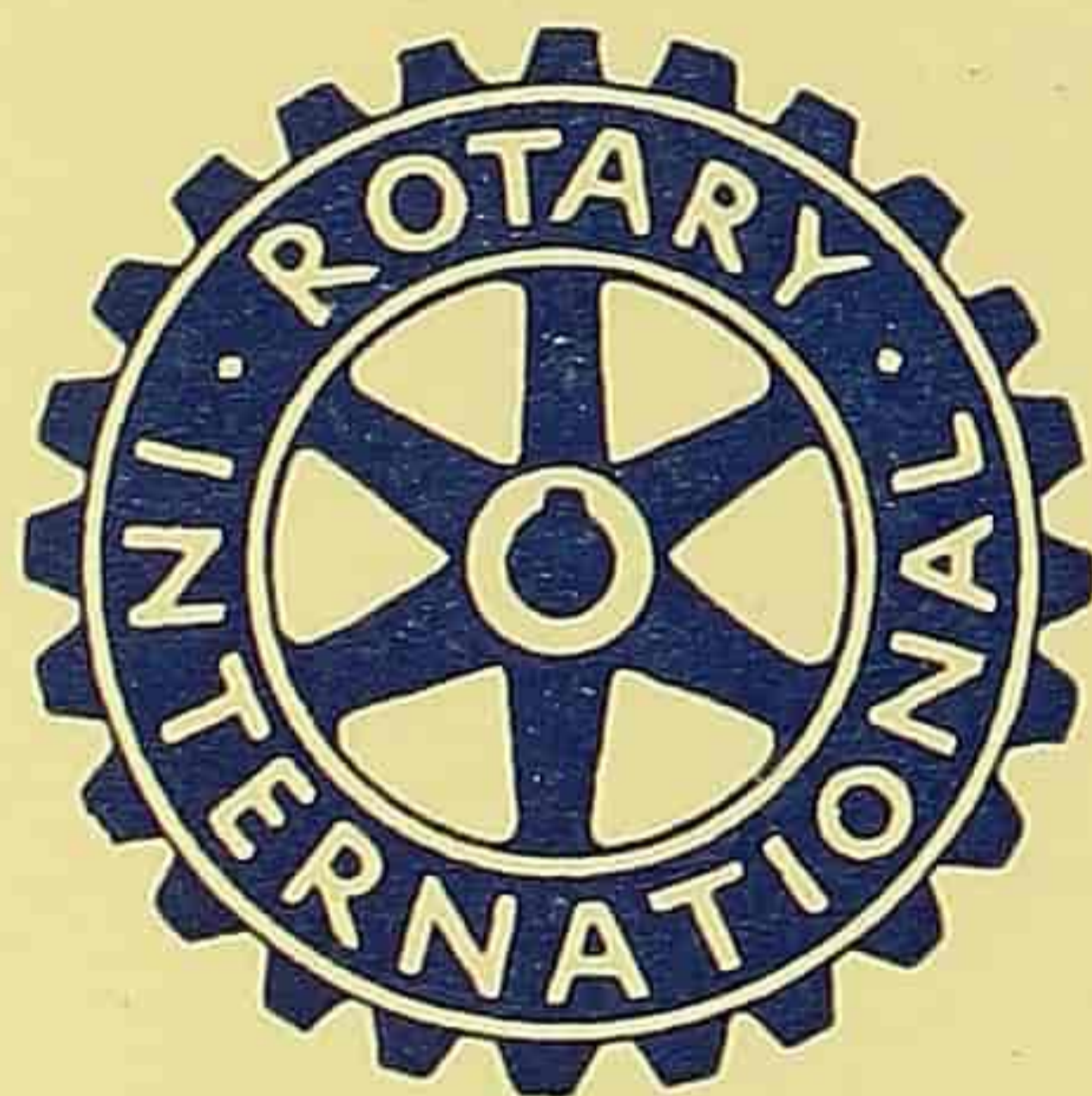

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU

JUGOSLAVENSKI ROTAR

ZAGREB

FEBRUAR

1940

S A D R Ź A J:

OSMO MJESEČNO PISMO GUVERNERA

ŠTO MOŽE ROTARSTVO UČINITI ZA MLADEŽ. Darrel Brady

MI I BUGARI KROZ VEKOVE. Miloš Stanojević

ROTAR KAO SVJETSKI GRAĐANIN. Sir Harry Brown

LESKOVAC »SRPSKI MANČESTER« U PROŠLOSTI, SADAŠNJOSTI I
BUDUĆNOSTI. Tanasije Stevanović

DUŠEVNO ZAČEĆE NAUČNE DELATNOSTI JEDNOG ROTARA U
SVETLOSTI PSIHOANALIZE. Ing. Julije Balog

JEDNA GANUTLJIVA ANEKDOTA. Adrinar Rodrigez
(prevod dr. Gligorije Čolaković)

NAŠI POKOJNICI

IZ NAŠEGA DISTRIKTA:

Promjene u članstvu — Rotarske radosti — Rad naših klubova —
Prisustvovanje na klupskim sastancima — Iz rotarske privrede.

UREDNIK: ING. RADOVAN ALAUPOVIĆ, GUVERNER 77. DISTR.,
ZAGREB, GJORGJIĆEVA ULICA BR. 9, TELEFON 60-72

IZLAZI SVAKOG 15-OG U MJE-
SECU - CIJENA GODIŠNJE
DINARA 144 - BROJ DIN 12

OSMO MJESEČNO PISMO

Dragi brate pretsjedniče,

Dragi brate tajniče,

Draga braćo rotari,

Izidje sijač...

rotari cijeloga svijeta održavaju od 18—24 februara godine 1940 nedjelju ispunjavanja rotarskih zadataka i spomen na 35-godišnji rođendan rotarstva. — U toj nedjelji naći će se na okupu u svojim klubovima, kojih ima više od 5.000, preko 220.000 članova iz nekih 90 i više zemalja čitavoga svijeta. — To je nedjelja gdje će se svi rotari s dužnim poštovanjem sjećati uspomene na Paul P. Harrisa koji je godine 1905 sa trojicom prijatelja sastavio kolo drugara koji su sami sebi postavili cilj ne samo da između sebe vežu poznanstvo, drugarstvo i prijateljstvo nego i da traže sredstva i putove, kako će biti pažljivi i spremni da služe i drugima. — Ali ova nedjelja ispunjavanja rotarskih zadataka ima i drugo, vrlo duboko značenje. — Svi rotari zajedno, i svaki pojedinac za se ima da sam sebe upita i ispita savjest i nutrinu duše i srca svoga, šta su i koliko su rotarski klubovi i distrikti, koliko je i kakav je i svaki rotar pridonio dar na polju služenja i vršenja glavnih i osnovnih ciljeva rotarstva.

A šta je rotarstvo? Mnogi nam i u našoj rodjenoj zemlji podmeću neke tajne ciljeve, a to oni, koji, zabrinuti za javni moral i poredak, vide u strahu, kako iz svakog grma iskače mrki vuk da kolje i komada nevinu janjad. — U radu rotarstva nema ništa tajno ni sakriveno. — Na rotarske sastanke mogu doći

svagda i u svako vrijeme dobronamjerni gosti. — Rotarstvo nema nikakvog ni političkog ni specijalno vjerskoga karaktera; nije i ne želi da bude nikakovo partijsko ni sektaško udruženje, niti ima težnju da razvije neke posebne moralne zakone. — Ono poštuje religiozno uvjerenje svojih članova, jer rotarska organizacija obuhvata tolike zemlje i države s raznim religijama, s raznim nacionalnim osjećajima, težnjama i progresima. — Svaki rotar je dužan da ostane vjeran svojim vjerskim, moralnim i etičkim idealima i višim interesima svoje domovine i svoga naroda. — I crpeći iz rodjenoga vrela i izvora duboku i nesebičnu ljubav za svoje najbliže, za svoj grad i općinu, za svoju domovinu i državu, on proširuje tu ljubav i na cio rod ljudski i na sve narode prostranoga svijeta, jer svi smo na zemlji od krvi i mesa, imamo dušu i srce, imamo mnogo zajedničkih osebina i zajedničkih interesa, svijetlih i tamnih strana. — A konačno nam je i prirodjena, pogotovo oplemenjena težnja da olakšamo i produžimo život sebi i svima oko sebe, da poslužimo i pomognemo, gdje i koliko možemo. — I priroda nas za to nagradjuje milim i toplim osjećanjem da smo učinili dobro djelo, pa makar kako na oko maleno bilo. — A i pred Božjim i ljudskim sudom biće samo razlika u tome i prema tome, koliko je pojedinac i društvo, koliko je koji narod poslužio za sreću i blagostanje svoje, i kakav je dar sa svoje strane pridonio za sreću, dobro i mir čitave ljudske zajednice.

Toliko je puta sa najkompetentnijih rotarskih mjesta izrije kom naglašeno da rotarstvo ne propovijeda nikakove nove religije ni filozofije, da se ne miješa u crkvene ni u crkveno političke odnose pojedinih religija. — Rotarstvo jedino želi i nastoji da na svoj način, svojim putovima i metodama privede ljude služenju za dobro, sreću, mir i blagostanje općenito. — Taj rad je javan i otvoren, ne traži ni slave ni hvale, traži jedino, kako je rekao pretsjednik Johnson: »Let us live Rotary« — pustite nas rotare da živimo.

Rotarstvo je u Jugoslaviji još mlada grana, ali baš zato i bujna. — Iskreno i toplo drugarstvo jedan je od osnovnih stupova na kojima počiva rotarska misao. — A zar je igdje naći toliko topline srca i duše kao baš u našoj zemlji? Gdje ima kod drugih naroda pobratimâ i posestrimâ i gdje je pobratimstvo i posestrimstvo svetije i dublje nego kod nas i u našoj narodnoj pjesmi. — Malo nas je rodjeno na mekim posteljama, u svili i kadivi. —

Ponajviše smo ponikli u siromaštvu, pa znamo, što je suza sirotinjska, što je glad i nevolja, kako prži ljetna žega, kako mrznu žile na ljutom vjetru, kako je kad trne vatra na ognjištu, kad procvile gladna i ozebla djeca. — Pa kako onda da ne uložimo svu ljubav i brigu, sve snage svoje da pomognemo gdje možemo, da poslužimo gdje treba? — A polje rada i služenja jedva je u kojoj drugoj zemlji šire i prostranije. — Čezne pusto i traži nesebične radenike. — Rotarstvo je već i danas, po riječima našeg nikad neprežaljenog prvog guvernera pok. Ede Markovića, »ujedinilo sve elemente svoje zemlje i okupilo sve etničke grupe u punoj harmoniji i ljubavi. Rotarsko je nastojanje da rotarstvo u svojoj zemlji učini velikom porodicom i bratstvom, jer vjeruje da je osjećajni duh drugarstva otac misaonog i razložnog načela služenja, pa da će po njemu osigurati uspjeh svoje stvari. — Rotarstvo je za Jugoslaviju jedna nova nada: nada u moralnu renesansu svijeta na bazi praktične filozofije medjusobnog služenja pojedinaćâ i narodâ.« — »Rotarstvo se trudi«, veli naš uvaženi član i brat dr. Jozo Poduje, »da čisto pragmatički, onim energijama koje mogu da sakupe pojedini klubovi, radi bez vike, ali uvijek potpuno i otvoreno, na praktičnom poboljšanju prilika oko sebe.«

Ne gubimo se u pustim i šarenim sanjama. — Ne gonimo se za vjetrom niti se penjemo na oblake. — Znamo da sve niče iz zemlje i iz ljudi samih i da se penje prema nebu. — Znamo, koliko je muke dok se razbije jedna tvrda gruda zemlje, dok se zapara mekana brazda pa da se posije plemenito sjeme. A i onda je još daleko da rodi željenim rodом. — Ali onaj koji se muči i lomi da postigne ono, što je moguće, treba da teži za onim, što se čini nemoguće. — Dužnost je svakog čovjeka da gleda i nastoji da približi čovjeka čovjeku, narod narodu, da ujedinjuje i spaja, da izgradjuje i ravna putove od srca k srcu, da ne gleda samo na ono što ljude i narode rastavlja i cijepa, nego što ih veže i spaja, približuje i ujedinjuje. — Pa zar i sam pokušaj u tom radu i nastojanju nije plemenit i vrijedan hvale i priznanja?

I ništa nas na tom putu neće i ne može zaustaviti. Mi, u svojoj svojoj čednosti, bez reklame i šarenih fraza, gledamo s ponosom u dosada prevaljeni put. — U ovoj februarskoj nedjelji mi ćemo svi za se i svi zajedno ispitati sami sebe i sve nas zajedno, koliko smo svaki pojedinac i svi zajedno pridonijeli širenju i utvrđivanju ljubavi i bratstva u svojoj državi; koliko smo i kakove smo veze povezali sa ostalom braćom rotarima u širokom svijetu, da

nas i zemlju našu upoznaju i zavole; da se zbliže razni narodi u općenitom i zajedničkom interesu solidarnosti, mira i dobre volje medju ljudima. — Iako je stvarnost daleko od najživljih i najplemenitijih želja, mi ćemo mirno i objektivno ispitati, što nas je dosada smetalo i zaustavljalo u našem idealnom nastojanju, kako ćemo te smetnje uklanjati i kako mislimo u budućnosti nastaviti i produžiti na već prosječenom i prilično uravnanom putu. — Mi ćemo načiniti i tačan bilans našega rada, šta smo kao čedni sijači sijali, i kakovim je rodom dosada urodila naša sjetva. — I kako mislimo, kanimo i želimo raditi u budućnosti. — Nemojte nas bez razloga osudjivati.

Po djelima našim upoznaćete nas.

1. Distriktna konferencija našega 77. distrikta

održaće se 4 i 5 maja o. g. u Zagrebu. — Program za našu distriktnu konferenciju izradjujem te ću Vas obavijestiti o istome u martovskom broju našega glasila. — Domaćinski klub Zagreb sprema se uveliko da Vam boravak u Zagrebu učini što prijatnijim. — Za organizovanje maksimalne posjete imenovao sam rotara Stevana Vagnera, pretsednika Rotary kluba Beograd, — pretsjednikom za propagandu učestvovanja na distriktnoj konferenciji. — Molim klubove koji još nisu imenovali propagandnog člana za distriktnu konferenciju, da to učine odmah, a imena izabranih članova da jave meni i rotaru Stevi Vagneru.

Ponovno molim klubove koji žele da iznesu svoje predloge na toj konferenciji, da mi te predloge odmah pošalju da ih dadem na znanje ostalim klubovima, kako bi mogli zauzeti prema tim predlozima svoje stanovište.

2. Nove klupske uprave

U mjesecu martu, a najkasnije početkom aprila treba sprovesti izbor novih klupskih uprava. — Mislite već sada na vaše vodje. — Izaberite samo takovu braću za pretsjednike i tajnike koji će sa puno ljubavi, razumijevanja i dobre volje voditi vaš klub u ovim teškim vremenima.

3. Osmo godišnjica našega distrikta

Danom 8 marta 1932 konstituisani su klubovi Jugoslavije u 77 distrikt Rotary International. — Naš neprežaljeni brat Edo bio nam je prvim guvernerom. — Ovom prilikom sjećam se ovih

njegovih riječi: »Današnje teško doba samo je podobno da zbije naše redove, da naše odnose učini sve intimnijim. — Jer nam dogodjaji oko nas jasno pokazuju, koliko nam je naše drugarstvo potrebno i jer je naša prijateljska saradnja i naša bratska zajednica danas potrebnija našoj okolini no ikada.« — Neka nam vazda ostanu u pameti ove riječi našeg prvog guvernera da nikada dušama našim ne zavlada klonulost i nepouzdanje u nas same.

4. *Konvencija u 1940 godini u Le Havani (Kuba)*

Na sastanku centralne uprave u Chicagu u mjesecu januaru ove godine zaključeno je da se konvencija u Rio de Janeiro odgodi na god. 1942, a ove godine da se održi konvencija Rotary International u Havani, Kuba, od 10 do 14 juna ove godine.

5. *Predlog za novog pretsjednika R. I. za godinu 1940/41*

Prema izvještaju evropskog sekretara rotara dra *Lester* *Struthersa*, predložio je »odbor za izbor pretsednika R. I.«, koji se je sastao 8 januara u Chicagu, za pretsjednika R. I. za godinu 1940/41 rotara *Armando de Arruda Pereira*, člana Rotary kluba *São Paulo*, *Brazilija*.

6. *Distriktna konferencija bratskog bugarskog distrikta*

održaće se 30 i 31 marta ove godine u Sofiji. — To je prva distriktna konferencija mladog bugarskog Rotary distrikta. — Prema odluci Medjudistriktnog Komiteta bugarsko-jugoslavenkog i naš će distrikt biti zastupan na ovoj rotarskoj manifestaciji naše braće Bugara.

7. *Socijalna skrb*

U mome januarskom mjesečnom pismu naveo sam vanredan rad naših klubova u karitativnoj akciji da se ublaži bijeda i nevolja. Svi klubovi pridonijeli su svoj dar. — Ali moram ovom prilikom istaći Rotary klub *Osijek* koji je u tu svrhu izdao u jednom mjesecu Din. 14.000.—.

8. *Posjeta klubova*

Danom 1 februara završio sam svoje službene posjete klubovima. Pored svih poteškoća današnjice moram priznati da svi

naši klubovi lijepo rade i napreduju. — Uvjeren sam da će tako i nadalje biti i da će naši klubovi i u ova teška vremena pokazati u punoj svjetlosti svoju vitalnu snagu.

Zahvaljujem još jednom svima klubovima našega distrikta na bratskom i prijateljskom dočeku.

9. Popis klasifikacija R. I. na našem jeziku

Rotar ing. Ranislav M. Avramović, predsjednik pododbora za klasifikaciju beogradskog kluba, preveo je Popis klasifikacija R. I. na naš jezik. — Taj Popis klasifikacija uputiću svima klubovima, a rotaru Avramoviću hvala na njegovom trudu.

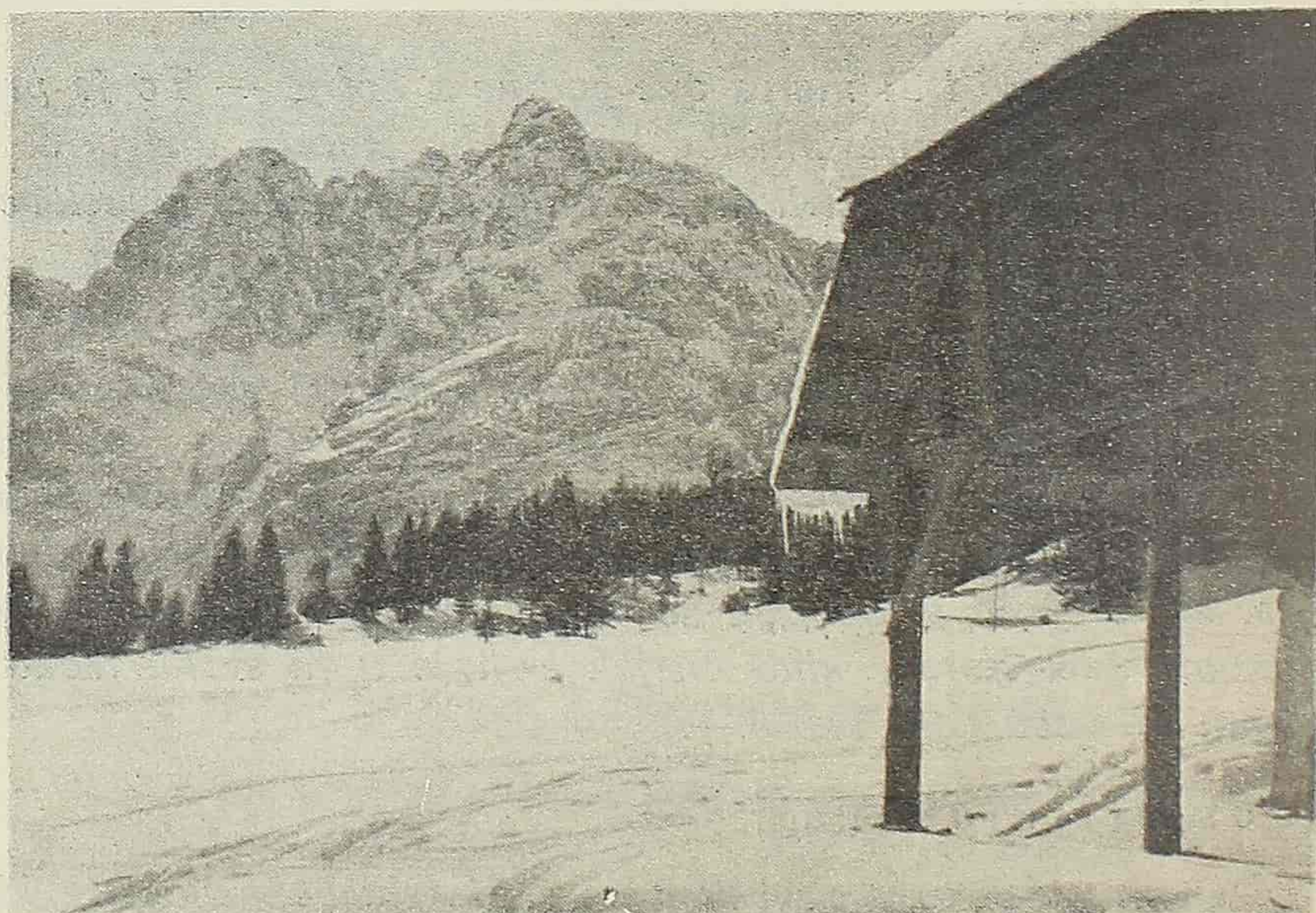
10. Posjeta u klubovima

Prosječna frekvencija u mjesecu januaru u našem distriktu iznosi 73,29 %.

Rotary klub Pančevo je na prvom mjestu sa najboljom frekvencijom od 90,70 %.

Sa srdačnim rotarskim pozdravom

Ing. R. ALAUPOVIĆ,
guverner 77 distrikta R. I.

Put na Vršič iz Kranjske Gore

ŠTO MOŽE ROTARSTVO UČINITI ZA MLADEŽ?

Pod ovim naslovom gosp. Darrel Brady, rotar iz Minneapolisa Minesota U. S. A., održao je ove godine svoj nozdravni govor na tridesetom godišnjem zasijedanju međunarodnog rotarstva u Cleveland Ohio. Donosimo glavnije misli o ovom i za nas i te kako znamenitom pitanju.

Gospodo rotari, jasno mi je, što je to rotarstvo. Ono mi je vrlo mnogo pomoglo. Na čedan način želim danas iznijeti dio onoga što je rotarstvo učinilo za me i ostalu omladinu širom svijeta.

Ne dolazim danas kao pretstavnik američke omladine, već kao jedan od pretstavnika omladine cijelog svijeta, i nadam se da ćete u tom smislu shvatiti sve, što ću Vam sada iznijeti.

Što može rotarstvo učiniti za omladinu? Učinilo je dosada mnogo, a ubuduće učiniće još više. Pustivši zamršene formule i teorije po strani, omladina hoće otprilike ono isto što ste i vi zahtijevali. Između nas i vas nema u tome velike razlike. Napokon život je uglavnom ostao isti. Istina, on nije statičan, on se i dalje odvija svojim tokom. Naše životne okolnosti su malo drugačije nego što su bile u vaše doba, ali što se tiče osnovnih problema, oni su isti. Omladina hoće posla, hoće da joj se pruži mogućnost da i ona nešto stvori u ovom svijetu, kako to i ostali čine. Ona hoće takvo zaposljenje koje će joj omogućiti, da krene naprijed. Omladina hoće, omladina teži da joj se omogući takvo zaposljenje koje će joj pružiti neku sigurnost i dom, kao što ste to i vi htjeli i težili.

Nada sve u ovom času, gospodo rotari, omladina hoće mir!

Ja sam i sâm bio na bojnim poljima. Bio sam u državama, gdje je rat bjesnio, i u svojem sam naručaju držao ranjena i u krvi ogrezla ljudska tjelesa, i kažem vam, da je to bilo užasno. Znam, što je rat, jer sam ga proživio. Nema ništa slavno ili veliko u njem. Strašan je i podmukao. Ovo su tek riječi, ali treba vidjeti tu stvarnost. A ja sam je vidio!

Ako izbije rat, a zapamtite što ću vam sada reći — omladina ga nije započela, i mi ga nećemo. U propisima svake religije na zemlji, svakog zakonika na ovome svijetu, ima i poglavlje koje kaže da je isto tako grijeh potsticati nekoga da ubija kao i da sam ubijaš. Zato govorim u ime omladine cijelog svijeta: gospodo, osigurajte nam mir!

Vratimo se pitanju zaposljenja. Postoji velika razlika u nalaženju posla danas i u vaše doba. Kada ste vi završili školu ili šegrtovanje, odmah ste našli posla. Ali sada to traje nešto dulje. Prođu i dvije do tri godine, dok se nađe posla. Prema vlastitom iskustvu zaključujem da je u današnje doba veoma težak život omladine po čitavom svijetu.

Što može danas učiniti rotarstvo za omladinu? Držim da vi možete učiniti mnogo dobra. Današnja mladost treba potsticanja, a treba i priznanja za ono što je učinila.

Dajte omladini priznanje. Dajte joj mogućnosti da nešto radi. Omladina je puna volje i poleta. Ako joj ne pružite mogućnosti da učini nešto valjano, učiniće nešto nedopušteno.

Bio sam zamoljen da nastavim s ovom temom i da vam prikažem neka iskustva iz svoga života, gdje mi je Rotary pomogao, kad sam se morao sam boriti, i da vam protumačim, kako se to radi.

Dok sam još bio dječak, često sam razgovarao s iskusnim zanatlijama. Ta bi gospoda govorila otprilike ovako: »Sadašnja vremena nisu onakva kao što su nekad bila. Teško da vas mlade čekaju bolja vremena«. — Sjećam se, da su mi pričali kako su se horizonti svijeta približili, kako više nema granica, i čak su mi govorili da snježne vijavice nisu onakove kakove su bile u doba, dok su oni bili mladi.

Još nisam ni završio srednje škole, a već sam želio da sve iskusim. Nisam htio da upoznam život tek iz druge ruke, iz knjige. Odlučio sam, poći u svijet da ga lično upoznam. Govorio sam: »Kada svršim srednju školu, poći ću u Evropu«. Oni su mi se podmuklo smijali, jer su znali da nemam za što kupiti ni karte od Mineapolisa do St. Paul-a.

Vrijeme je prolazilo, a ja sam svejednako gajio nadu. I prilika mi se pružila. Bio sam vrlo aktivan u skautskom radu. Mormonska crkva koja ima mnogo skautskih trupa udarila je na neprilike u jednoj od diktatorskih država Evrope. Bio sam zamoljen da učinim što mogu, kako ne bi došlo do zatvaranja tih organizacija. Bilo mi je tada osamnaest godina i bio sam još vrlo neiskusna. Kako vam je poznato, ta su skautska udruženja zatvorena unatoč mojim nastojanjima, ali sam bio eto tamo.

Najveću spoznaju koju sam stekao za vrijeme svih mojih putovanja — a putovao sam kroz dvadeset i sedam država svijeta — jest da bi prosječan čovjek na toj zemlji, bez obzira na boju, vjeru ili narodnost, radije bio naš prijatelj nego neprijatelj.

Pričaću jednu zgodu iz Njemačke.

Bio sam pozvan jednoga dana da prisustvujem zboru omladine u Karlsruhe na rijeci Rajni. Pošao sam onamo iz Stuttgarta na svom biciklu. Vozio sam čitav dan. Upravo nešto prije zalaza sunca — a još mi je trebalo sat vožnje, pa da stignem do cilja — prsnuo mi je ventil na kotaču.

Kada mi se ovo dogodilo, bio sam pet kilometara do najbližeg sela. Na svoju nesreću, ili možda na sreću nisam imao sa sobom pribora za popravak bicikla, nisam imao, što Nijemci vele: »Ventil folben«. Ogledao sam se, ne bi li mi ko mogao priskočiti u pomoć. I zaista, pomogli su mi. U polju se nalazio neki mladi Nijemac.

Taj mladić pristupio je k meni i pozdravio me, rekavši: »Što Vam se je dogodilo?« Odgovorio sam mu: »Eto, prsnuo mi ventil«. I on se je dovezao iz sela ovamo na biciklu. Tražio je rezervni ventil, ali ga nije mogao naći. Zatim mi reče: »Za pola sata biću gotov sa svojim poslom u polju, i ako hoćete, pođite sa mnom u selo, možete prenoćiti u mojoj kući i daću Vam što je potrebno za popravak bicikla. Ujutro moći ćete nastaviti put. Odgovorio

sam mu: »Hvala vam na ljubaznosti, za jedan sat moram pri-
spjeti u Karlsruhe«. On mi uzvрати: »To je druga stvar!« Tada se
prigne k svome biciklu, odviše ventil, ispusti zrak iz svog kotača,
i preda mi ventil ovim riječima: »Zašto mi to nije palo na pamet
ranije?« Ja mu rekoh: »Ne mogu uzeti od Vas taj ventil. Moraćete
ići kući pješice, a radili ste cijeli dan«. On se uspravi i pogleda
me, a ja sam opazio da sam ga svojim odgovorom uvrijedio. On
mi reče: »Zar mi nećete biti prijatelj?« Te su riječi značile mnogo
za me, i ja sam mu pružio ruku, rekavši: »Hoću, biću Vam pri-
jatelj! Hiljadu Vam puta hvala!« — On se prignuo k mome biciklu,
smjestio ventil na kotač i napunio ga zrakom. Postavio mi je ne-
koliko pitanja o Americi.

Krenuo sam dalje. I kako sam se udaljivao cestom, vidio sam
tog mladića, gdje stoji i maše mi zbogom i pritom pomislih u sebi:
»Hvala Bogu da su ljudi međusobno tako srdačni«.

Nekoliko godina prije toga događaja moj je otac otišao u
Evropu s devet funti čelika na svojim leđima da ubija. Nije se više
vratio. Nadam se da mi neće biti suđeno da i ja to uradim. Radije
bih bio prijatelj onog mladića, nego njegov neprijatelj.

Kada se navršilo tri i po godine moga boravka u Evropi, po-
nestalo mi novaca. Valjalo mi se je vratiti kući, ali me zaokupi
misao da pođem u one zemlje, za koje sam čitao u bibliji o Mojsiji
u grmlju i u pričama o Palestini, kada sam nedjeljom polazio na
vjeronauk. Odlučio sam poći u Afriku i Palestinu.

Pošao sam na taj put iz švicarskog Basela s putnom torbom na
leđima i s devet dolara u džepu. Nemam namjere da Vam opisu-
jem put onamo, ali sam jednoga dana ipak stigao. Bio sam pode-
ran i gladan, ozebao, izmoren, tako daleko od svoje kuće. Radio
sam na brodu kao prosti mornar, znojio se i teglio kao rob s onima
koji se već navikoše na taj posao. To nije ni upola tako teško kako
zvuči. Za vrijeme moga putovanja najteže je bilo to, da nepre-
stano uvjeravam samoga sebe, da sam kadar izvršiti što sam pre-
duzeo; a to je, da proputujem spomenute zemlje. To sam ranije
naučio od nekog Rotara.

Još dok sam bio dječak od dvanaest godina, sreo sam čovjeka
koji je postao za me sve na svijetu, i ja s uzbuđenjem hoću da
mu ovom zgodom izrazim poštovanje. To je bio gospodin George
Wyckoff, član Rotary kluba u Minneapolis-u. George mi je bio
ono što vi rotari nazivate kumom. Kroz sve godine što sam ga
poznavao, nikada mi nije dao ni pare. Želim da pritom naglasim
riječi koje je rekao Mr. Richards: »Omladina ne traži novac kao
pomoć, mi to nećemo«. Najbolji način da se pomogne omladini
jest omogućiti joj da sama sebi pomogne.

Još se dobro sjećam, kada sam s George Wyckoffom, našim
starješinom skauta, išao na jedan sastanak. Pošli smo u neko malo
mjesto koje se zove Granite Falls u zapadnoj Minnesoti, gdje je
trebalo da održimo časni sud boy scout-a. On mi je dan prije
uručio napisani govor koji sam trebao naučiti napamet. Kada sam
ustao da govorim pred sakupljenim skautima, nisam znao što da
kažem. Nije mi pala na pamet ni jedna riječ. Stajao sam kao
gromom ošinut. Okrenuo sam se i onako bespomoćno pogledao

George-a a on mi reče: »Samo naprijed. ti si kadar da govoriš«. Odlanulo mi je, i to zbog toga, što je on bio uvjeren da mogu govoriti, i održao sam govor. To je prijateljstvo postalo trajno. George je pravi rotar, jer je pristaša i ostvaruje ona načela koja zastupa rotarstvo.

U kasnijim godinama svoga života sreo sam ljude, kao što su na primjer Carl Zapffe i drugi iz vašeg odbora za rad s omladinom koji su za me značili mnogo, ne toliko u fizičkom ili materijalnom pogledu, već kao uzor ljudi koji daju savjet, kada je potrebno, a omladini to treba.

Obišao sam Palestinu, prošao Afriku i stigao u Španiju u doba, kada se ondje vodio rat. Prijavio sam se kao dobrovoljac na brodu koji je spasavao američke izbjeglice. Odatle sam opet krenuo kroz Evropu. Konačno sam jedne zimske noći prispio kući, bez prebijene pare. Uzalud sam tražio posla, nisam ga nigdje mogao naći. Pošao sam na univerzu. Jedan mi od dekana reče: »Ne luduj, mladiću, ne možeš se upisati na studij bez novaca«.

Pred dvije godine bio sam zadužen preko glave. Mnogo sam dugovao Rotary klubu. Tražio sam priliku da radim i da zajam vratim. Mnogi su mi se poslovni ljudi u Minneapolis-u smijali. Jedan od onih velikih ljudi koji su iz redova rotara, pomogao mi je. Bio je trgovac i bavio se prodajom mlijeka pod imenom Guernsey. Rekoh mu: »Gospodine Ewalde, treba da praktično iskoristite čuven glas ovog Guernsey-skog mlijeka. Pošaljite nekog na otok Guernsey, prekrasno i slikovito malo mjestance u Kanalu između Engleske i Francuske, i neka vam pribavi slike u bojama o tom mjestu«. Vi koji ste iz Engleske, poznajete to mjestance. Neke se donesu te slike ovamo u Ameriku, da se ljudima pokažu, iz kakovog su kraja krave, koje daju to mlijeko. To će dobro djelovati i znatno podići vaš posao. Ja, gospodine Ewalde, znam i čovjeka koji bi bio kadar izvršiti taj posao, i obaviću Vam to jeftino.

Ukrstio sam prste i očekivao, da mi se sreća nasmije. Tako se zaista i dogodilo. On se k meni obratio i rekao: »Možda bacam novac uludo ali ću u tu svrhu žrtvovati pet stotina dolara. Kada možete krenuti na put?«

Bio sam izvan sebe od radosti, jer je taj čovjek u me povjeroval. A to je jedino što mi je trebalo. Odgovorio sam mu: »Mogu krenuti odmah«. Tako sam eto ponovno putovao u Evropu.

Stigao sam onamo u septembru za vrijeme ratne krize i odmah se zaputio na onaj krasni otok. Šta mislite, tko me je ondje dočekao? — Moji stari prijatelji rotari. Da mi nisu pomogli rotari, ne bih bio uspio u svom poslu, jer pomoću Rotary kluba došao sam do fotografija o unutrašnjosti otoka, do kojih amater teško može doći, i ponio sam ih u Ameriku. To je bio veliki uspjeh.

Htio bih vam reći koju riječ o tom ljubaznom Rotary klubu. Pretsjednik je bio gospodin Tolda. Pozvali su me na svoj sastanak. Pjevali su američku himnu. Na stolu su bile američke zastave. Tako eto dočekuje goste međunarodna organizacija Rotary. Svijetu je potrebno što više takvih društava.

Povratio sam se u Ameriku sa mnogo iskustva. Bio sam uhapšen tri puta, a jednom zgodom umalo da nisam bio strijeljan, jer me osumnjičiše da sam špijun. U tome nisu uspjeli, jer sam se spretno izvukao.

Ispričao sam vam svoja iskustva, ali ne znam što bih vam preporučio da primijenite u svom rotarskom programu za mladež. Gospodo, možda je koji od vas izgubio hrabrost i nadu u ovom današnjem svijetu, ali daj bože da nije tako. Vjerovatno ste imali vrlo neugodnih časova u životu, ali ne gubim nadu i uvjeren sam da mogu poslužiti kao jedan od rijetkih primjera među omladinom u svijetu. Vjerujem da je svijet još uvijek pun mogućnosti za uspjeh.

U svijetu se može uspjeti. Većina od vas uspjela je u svojim pothvatima, a uspjela je zato, jer je zasukala rukame i svojski prionula uz posao. Ne govorim to samo zato, jer je to lijepo iznosititi; govorim to zbog toga, što sam spoznao da mogu imati uspjeha, ako ozbiljno prionem uz posao. Ako to još uvijek život omogućuje, što možemo od njega više tražiti.

Zato znajte da omladini ne možete pomoći time da im štogod date kao milostinju. Pomozite im da sami sebi pomognu. Pomozite im svojim savjetom i ohrabrite ih da sami pođu tražiti zaradu. Prvi put neće uspjeti, a sjećam se da ni ja nisam uspio. Nadalje pomozite im da se pridignu, i kada dođu do cilja, biće neobično sretni, što su ga postigli svojim trudom i nastojanjem. Tkogod je jednom gladovao, hvali se time baš kao i ja.

Prelazim na onaj dio svoga izlaganja, u kojemu želim iznijeti nešto, što smatram da je veoma važno za me, a možda i za vas, a do čega sam došao iskustvom. Ne razumijem se mnogo u svjetsku politiku, iako sam živio u mnogim državama i mnogo putovao. Razlika između mene i one prosječne osobe, koja se vratila ovamo iz prekomorskih krajeva i o tome napisala knjigu jest u tome, da ja govorim istinu. Sve što mi je poznato o narodima i o omladini u svijetu, znadem iz iskustva, jer sam s njima zajedno živio.

Ono što je potrebno omladini, može pružiti Rotary, možda bolje nego ijedna druga organizacija na svijetu, a to je razumijevanje. spoznaja da je drug s one strane Rajne ili s one strane potoka ili gorskog lanca ljudsko biće; da bi on radije bio prijatelj nego neprijatelj, da osjeća isto ono što i ja, i da se njegovi osjećaji mogu isto tako povrijediti kao i moji.

Da potkrijepim što sam evo rekao, iznijeću, vam jedan doživljaj koji mi je ostao u ugodnoj uspomeni. Dogodilo se to u talijanskom švicarskom pograničnom mjestu Chiasso. Prešao sam Alpe. Bio sam umoran, iscrpljen i osamljen. Kada je zašlo sunce, tražio sam mjesto, gdje bih mogao prenoćiti pod svojim šatorom. Na zavoju rijeke čuo sam, kako netko pljuska vodu. Pošao sam onamo da vidim što se to događa. Kako sam se i nadao, to je mjesto bilo određeno za kupanje. Djeca su svuda jednaka. Kada me spazio mali chinky, gdje stojim i gdje ih promatram, izade iz vode, navuče svoje pantalonice, dođe k meni, i obide me. Zatim me upita na talijanskom: »Jeste li Vi Nijemac?« Ja mu odgovorim: »No, Americano: »Gle, taj je došao ovamo pješice čak iz

Amerike«. Pozvao je ostale drugove koji su se za čas okupili oko nas. Nisam znao njihova jezika, a ni oni nisu znali moga. Nije nam to bilo ni potrebno. Uza sve to bili smo prijatelji.

Dječaci su u sedam sati otišli kući da večeraju. Kada su se vratili, s njima je došlo mnogo dječaka iz sela. To je bilo kao cirkuska atrakcija koja se daje da privuče svijet. Ja sam za mnoge od njih bio prvi Amerikanac koga su vidjeli. Sjedjeli smo oko logorske vatre, i oni su me naučili talijansku riječ »bello« — lijepo, a ja sam njih naučio »schön« u njemačkom. S te dvije riječi mi smo vodili svoj razgovor. Ne iskazujem ovim svoje osjećanje i ne pretjerujem. Kazujem vam onako kako je bilo. Sjedjeli smo tamo i uživali u međusobnom bratstvu dviju strana svijeta, istoka i zapada.

Dječaci su se živo zanimali, da li sam ikad vidio američke Indijance. Tumač im je bio neki slijepi starac koji je znao njemački. Pitali su me, da li sam ikada vidio Indijance. Ja rekoš dakako, i izvadio sam iz džepa svoje fotografije o njima. Pokazao sam im fotografiju, na kojoj stojim između dvije indijanske poglavice na rezervaciji Blackfoot. Dječaci su, tako reći, gutali te slike. Hvatali su me za ruke od ushićenja što sam ja onaj koji je vidio i razgovarao s pravim Indijancima. I dječaci u Švicarskoj vole se igrati cowboy-a i Indijanaca kao i mi u Americi.

Pošto je već dogorijevala logorska vatra, skautski vođa, imenom Mogie, momak otprilike mojih godina, ustao je i stisnuo mi ruku. On reče: »Dragi prijatelju, zbogom«, i metnuo mi u ruku malu iglicu koju nosim u zapučku svog kaputa. To je skautski znak iz Švicarske. On reče: »Uzmi to, i nadam se da će ti donijeti sreću.

Kad se udaljivao, osjećao sam isto prema njemu kao i prema onom mladiću Nijemcu. Rekao sam u sebi: »Kako je ugodno bilo sresti se s njima! Kad bi sva omladina u svijetu mogla dočekati takove doživljaje — ali svi to ne mogu — i kad bi se uz pomoć ovakve organizacije, kao što je Rotary, moglo učiniti da spoznaju, kako je i sva ostala omladina na svijetu gotovo ista kao što smo i mi; kada bi Rotary mogao učiniti da mladež svih naroda spozna, kako nas sve vežu tijesne veze, i koliko je ljepše i plemenitije biti prijatelj nego neprijatelj, onda bi to značilo, da ste i te kako zahvatili u rješenje ovog omladinskog pitanja.

Osjećam da je Rotary najviši ideal. Vi ste tipični pretstavnici toga ideala. Zato Vam ponovno zahvaljujem, ne samo u svoje ime, već u ime čitavoga svijeta, za sve ono, što ste za nas učinili, što ćete učiniti, što ste se za nas zainteresovali i što ste nam pružili mogućnost da izađemo sa svojim programom na vašem zasjedanju.

ROTARSKA RADOST

Naša draga sestra Aliče Usmiani venčala se 4 februara sa gosp. Tasićem, trgovcem u Čupriji. Naše srdačno čestitanje.

МИ И БУГАРИ КРОЗ ВЕКОВЕ

КРАТАК ОПШТИ ПРЕГЛЕД

Милош Станојевић, Р. К. Петровград

Ово предавање ће кроз све своје редове имати своју нарочиту тенденцију, која се донекле може наслутити и из самог наслова. А то је, да су Бугари кроз све векове чинили оно што и остала словенска племена на Балкану, то јест, да под својом егидом уједине све Словене на овом делу Европе. Према томе, они су били и остали и сада су само једно словенско племе, као што су племена српско, хрватско и словеначко.

Порекло Бугара има у својој основи композицију двају националних елемената: бугарског и словенског. Бугари су дошли на Балкан у земље које су у доба Римљана носиле име Мезија, Тракија, и Македонија. Бугари и Словени, дакле, нису аутохтони становници балканског полуострва, већ су дошли из источне Европе, а у доба велике сеобе народа, у току неколико векова, за време владавине императора Византијских: Зенона, крајем петог века, и Јустина I и Јустинијана I. у првој половини шестог века, Тиберија и Маврикија, крајем шестог века, Константина II. и Константина Погонота у VII. веку.

Бугари се први пут у историји појављују године 482, дакле после пропасти западне Империје, а у својству најамника византијског цара Зенона, који их је узео да ратују против готског краља Теодорика.

Године 502 и Бугари и Словени прешли су на неколико места Дунав и продрли до Илирије, и од тада углавном настаје мешавина Словена и Бугара, тако да ће се Бугари само за два столећа потпуно претопити у Словене, пошто су са Словенима имали непосреднога контакта још у прастарој домовини.

Бугари би били остали у старој својој домовини да није било општих миграција у свету. Пред крај 6 века они су морали признати врховну власт Авара, али само за кратко време, јер је кан Кубрат организовао устанак противу Авара, искористио њихову моментану слабост, и створио такозвану велику Бугарску, чије су границе заузимале земљу од утока Волге у Каспијско море, северни Кавказ, Дон, Кубан, и сливова река на северној обали Црнога мора и Азова. После смрти Кубратове, Бугарска се почиње колебати под ударцима варварског народа Козара, и тек Кубратов син Аспарух установи нову Бугарску у данашњој Бесарабији на утоку Дунава, где је начинио и јача утврђења. Неколико пута је нападао Византију, и најзад са њом начинио мир од 20 година, а поред овога мира и друге уговоре са Словенским племенима у Дакији, а то је данашња Румунија, у горњој и доњој Мезији, а то је данашња Србија и Бугарска. После Аспаруха долазиће многи канови на престо бугарски, увек у пријатељству са Србима и у заједничком ратовању против Византије. Тако је било за време кана Гербела, кана Севара, кана Кормисока, кана Винека, кана Телеца,

кана Сабинуса, кана Телерика, кана Кардама, док се најзад није појавио велики кан Крум са оснивањем своје династије. То беше први кан Бугарске који је изједначио права Словена и Бугара, те је управо створио једну јединствену бугарско-словенску државу, у којој се већ није правила разлика између Бугара и Словена. Чини се да су у његовој држави по први пут била уједињена сва словенска племена у јужној Европи, јер је његова држава имала заједничку границу на Дунаву и на Тиси, са државом Карла Великога, те ова два владара беху у то време најмоћнији господари европскога света. Сиљан као ни један кан дотада, Крум освоји од Византије Сердику, данашњу Софију, страховито потуче императора Никифора I. 811 године, заузео Једрене идуће године, а већ идуће 813 стиже под раскошни и тада најсјајнији Константинопол, данашњи Цариград. Колико је Крумова држава била словенска, служи као најбољи доказ то, што је овој земљи дао законодавство Словен Драгомир, који беше саветник Крумов, и по чијим законима се предвиђаху страховите казне за лопове, клеветнике, шпијуне, пијанице, и просјаци. По грчким историчарима, касније, наш цар Душан Силни, зајмио је многе ставове из овога првог Драгомировог законодавства.

Крум је владао 31 годину, тако да је његов син кан Омортаг наследио доста срећену земљу, али овај беше жудан још већега усавршавања, још већега уређења, те закључи мир на 30 година са Византијом и стаде подизати аквадукте, мостове, путове, и величанствене грађевине за земаљске потребе. И ако доста мирољубив, ипак се закачи са Францима те западну границу своје земље помаче даље уз Саву, све до Сирмијума, данашње Сремске Митровице, и да би овај западни део боље могао чувати, он преоправи стару римску тврђаву Сингидунум, данашњи Београд. На тај начин држава бугарскога кана Омортага захватила је на својој територији огроман део осталих словенских племена. По свему се чини да је он био ожењен Словенком, јер његов наследник беше му син Маломир, који је себе сматрао Словеном, тако да је предузео градњу пута који би везивао Београд са Једреном, те тиме створио полугу око које би се обртала ова велика уједињена словенско-бугарска држава. На жалост, он је владао само 5 година од 831 до 836, и био је врло слободоуман и напредан, да није много бранио и продирање хришћанства у саму канску палату. Дело својих предака на зближавању са словенским племенима наставио је кан Пресијам, али доста невешто, јер је уједињавање спроводио силом оружја, почев од родопских кршева, па преко река Арде и Месте, све до долине Вардара и Албанских кршева. Тако је морало доћи до ратног сукоба између њега и великога жупана српскога Властимира Просигојевића, који беше основао српско жупанство, познато под именом Рашка, и то у слијеву реке Рашке и Ибра. Ова прва борба Срба и Бугара би и тешка, и дуга, и крвава; борило се од 839 до 842. За ову борбу дао је песнички опис наш познати Стеван Сремац у своме делу »Из књига староставних«: »Три пута богиња Морана покри земљу својим смртним белим снежним огртачем, и три пута богиња Лада окопни овај покривач и из проливане крви

народа поново расцвета биље и дрвеће, да најзад богиња Морана подлегне, а да богиња Лада измири Србе и Бугаре, јер бугарски кан Пресијам мораде признати победу српскога жупана Властимира. У историји ова поезија другачије изгледа. На име, за овај сукоб Бугара и Срба у средини 9 века има се захвалити Византији, која је хушкала Пресијама да се крвави са једнородном браћом да тиме крњи моћ своје државе, а да у исто време спречи нагло напредовање словенских племена што се доселише преко реке Саве и преплавише својим стадима долине река Саве, Дрине, Босне, Пиве, Таре, Лима, Рашке, Ибра, и допреше чак до мора Јадранскога као Неретљани, Захумљани, Зећани, итд. Од ових номада Византија је оправдано страховала и многи њени историчари и државници обраћали су велику пажњу на словенско досељавање. За њих грчки историчар Кренаидес каже: »Чудан су народ ови Словени. Они се међу собом никад не слажу, али када их неки туђин нападне, онда су сви сложни и заједнички га туку.« То је све тако заиста било до кана Пресијама и жупана Властимира. Од тада па надаље Византинци нас стално завађају, и ми смо скоро кроз све будуће векове час у савезу као сродни народ, час у крвавој борби као најудаљенији туђини.

Сукоб се поновио одмах за владе кнеза Бориса, који нападе на рашкога кнеза Мутимира, би одбијен, а одмах затим прими хришћанство, на што је био приморан од Византије која је желела да преко свога клера унесе и свој утицај у словенске земље на Балкану.

По одлуци синода у Константинопољу 869 године би именован за бугарског архиепископа грчки Јосип од Бизанце, те тиме бугарска црква паде у грчке руке.

Али у целом овом злу било је и добра. Наиме, Грци нису знали словенски језик, а Словени нису знали грчки, те су најпре морали послати Словене Ђирила и Методија у Моравску а њихове ученике, касније изагнане из Моравске, примили су Словени на Балкану и ови су утврдили хришћанство. То беху Клемент, Наум и Ангелар. Они су у Бугарској под заштитом кнеза Бориса основали словенско-бугарске школе у којима се подизао не само црквени већ и национални дух.

У овако тешким приликама појављује се на бугарској позорници чувени млађи Борисов син Симеон. Одмах при своме ступању на престо, а уз помоћ оца, који још беше у животу, би одлучено: прво, да се замени византијски клер са клером бугарословенским; друго, да се усвоји и уведе словенска азбука Ђирила и Методија; треће, да се престоница из града Плиске пресели у Преслав, то јест у седиште бугарословенске школе. Тако Византија изгуби игру при рачунању да ће помоћу цркве уништити словенство на Балкану. Први словенобугарски Епископ постаде Климент са седиштем у Охриду. На његово место из Преслава отиде у Девол (у данашњој Албанији) за епископа Наум. Налазећи се на овим положајима, они за најкраће време спремише 3500 ђака за појце, ђаконе, свештенике и протојереје. Симеон је био цариградски ђак. Добро је по-

знавао грчку литературу, и сам се бавио књижевношћу. Он окупи око себе људе црквене и људе од науке те се разви једна жива пропаганда на узајамности свих Словена на Балкану. Нарочито се у томе раду истицаху епископи Константин, Черноризац Храбри и Јован Егзарк. Благодарје њиховом раду, би састављен »Зборник Симеонов« и »Златострој«. У првome делу има 383 чланка, писана од 25 аутора, а други има 209 чланака. Према тврђењу компетентних научника слависта, ова литература утврдила је словенску цивилизацију и онај стари турански и бугарски елеменат беше сасвим ишчезао. Словенски језик би легализован па чак и титула кана би замењена титулом Књаз, а касније титулом Цар. Тако Византија и по други пут изгуби игру. Словени, истина, остадоше подељени међусобно, али ипак свесни да су један јединствен народ у коме треба да загосподари оно племе које буде најјаче. Баш зато ће Византија развити још жешће интриге против свих словенских државица на Балкану, и при томе ће доживети да буде страховито тучена од цара Симеона на реци Ахелоју где јој је помагао наш мало срећни жупан Петар Гојниковић, којег Симеон одагна из Србије, а тамо за жупана постави Павла Брановића. Својом дипломатијом Византија је била раније придобила за себе Петра Гојниковића, и сад после овога пораза, она је предузела исту акцију према Павлу Брановићу, кога толико обрлати да и он пређе на њену страну пошто му је било обећано да ће он завладати целом Симеуновом царевином ако га се одрекне. Ни сада није тешко одрећи се свога савезника, а у средњем веку то је била обична појава и Павле пристаде уз Византију. Симеун и њега казни, па на његово место доведе у Србију за великог жупана Захарију Прибисављевића. Тек касније после смрти цара Симеона и после Захарије Прибисављевића успео је Часлав Клонимировић да се еманципује и од Грчке и од Бугарске тиме, што ће земљу очистити од непријатеља и прогласити је самосталном, што је, на жалост, трајало само до 60 године десетог века, јер се држава Часлава распаде после његове погибије у сукобу са Мађарима.

Ипак овде Византија и по трећи пут изгуби игру, јер у место да обадве земље подвргне себи, она изазва у њима толико отпорне снаге, да се оне не само одржаше већ и повећаше.

Смрт цара Симеуна Великога поново је дала наде Византији да ће у току владавине његовога слабога сина цара Петра доћи до циља. Пожурила се да са њим склопи мир на 40 година, пошто јој је он повратио Једрене натраг, и пошто се оженио грчком принцем Маријом, у Бугарској названој Цреном, због чега су му Византинци великодушно признали назив Цара, то јест, да је тај назив адекватан називу Басилеуса, а признали су му и звање Патријарха као шефа бугарске цркве. Тако Византија, кад не могаше снагом савладати Словене, одлучи да се увлачењем дипломатије и својих принцеза у бугарски Двор освети за раније поразе. К томе се још појавише и секташи под именом Богумили, предвођени од попа Богумила или названи Патерени по томе што су за главну молитву узимали Патер Ностер, или Оче Наш. Није искључено да је Византија свесрдно помагала ову верску јерес у толико пре, што она

проповедаше да не треба узети оружје у руку нити се треба одупирати непријатељу јер »види Бог« па ће душмане казнати и без отпора.

Јака пропаганда против Бугарске осетила се у доба владавине царевића Нићифора Фоке и Јована Цимиска, а нарочито када је Фока победио Арабљане. Одмах се онда окренуо против Бугара, те је на све стране почео тражити савезнике, и доживело се још у то време да Словени бију своју рођену браћу Словене за корист неког траћег. Наиме, Фока је послао са даровима депутацију у престоницу Кијев, рускоме Кнезу Свјатославу, кога позва за савезника против Бугарске. Овај пристаде, диже силну војску и зарати против Бугара, тако да се са њима носио пуне четири године и најзад их победио 972, док се Византија измакла и посматрала како се Словени пржаве за њен рачун.

Но чим Свјатослав после победе над Бугарима пође даље, цар Јован Циниск брже боље загази у Бугарску, тобож да помогне Бугарима да их Руси не прегазе, јер да он не иде против Бугара већ против Руса који тако сурово хоће да отму слободу бугарском народу који је Византији тако драг и добар сусед, те зато позива све Бугаре да се са византијском војском удруже и да непријатеља одбију. Разуме се, да су Бугари, истурени опет у први ред, док су Византинци ишли за њима. И цела трагедија се завршила тиме, што је наследник цара Петра, цар Борис II са сином Романом био одведен у Цариград где му је одузето царско достојанство, а Бугарска оглашена да је под влашћу Византије.

Тако, крајем 10 века завршава се први период бугарске историје њеном пропашћу и падом под грчку власт. Чамиће у ропству 200 година, а онда ће отпочети њено поновно уздицање.

После пада Бугарске под Византијску власт 927 године, остали су само по неки крајеви на периферији што не хтедоше признати вазалство. И чим је умрла царица Марија Ирена, жена цара Петра, по пореклу Гркиња, Византинци већ нису више имали поверења према своме зету цару Петру. Чак ни бугарски бојари нису много марили за цара Петра, и тако се догодило да синови бугарскога кнеза Николе, Давид, Мојсије, Арон и Самуило, подигоше устанак на линији од Видина на Дунаву, па преко Софије и Ћустендила, све до Охрида. Које у борбама са Византијом, које у међусобним сукобима, ова браћа се изгубише, а остаде најмлађи Самуило који признаде за свога цара сина Петровога Романа, те је као његов војсковођа отпочео борбу против Византијскога цара Василија II. У једној борби цар Василије II. заробио је бугарскога цара Романа, и одвео га у тамницу у којој је и умро у Цариграду. Тиме се угасила династија славнога цара Симеона, те је сада једна национална скупштина прокламовала Самуила за цара, који се дао крунисати од православнога клера у Охриду где је наместио и своју престоницу поред престонице у Преспи.

Цар Самуило је интересантна појава међу Словенима на Балкану. Он је желео да по сваку цену настави политику Симеуна Великога, а то је политика еманциповања од Византије, уз окупљање свих словенских племена у једну јединствену државу. И он је у

томе успео. Кад се словенска племена не хтедоше њему милом покорити, нагонио их је на то силом, а после их сматрао равноправним грађанима у својој држави. Такав случај беше са нашим зетским кнезом Владимиром, са којим се прво борио, па га и покорио, заробио и одвео у своју престоницу Преспу, да га након свега тога ожени својом ћерком Косаром и да му врати земљу на управу, то јест, да га инкорпорира у своје новоосновано и велико Маћедонско-Словенско царство, у коме сада беху поред Бугара још и Срби и Хрвати.

Византија се сада наша у истом положају према Словенима у каквом је била пре пада Бугарске државе. Зато цар Василије II. употребљава сву силу да сруши цара Самуила, са којим је водио рат пуних 28 година, са неравном ратном срећом за једног и за другог, док се најзад није догодило да на планини Беласици тако потуче војску цара Самуила, да је сваком стотом војнику оставио по једно око у глави, да би овај своје остале ослепљене другове одвео цару Самуилу. За овај свој кржави гест, тада културне Византије, добио је Василије назив Бугароубица, но несретни цар Самуило пресвисну од јада пред оваком трагедијом своје војске. Само 6 година после тога, за време његових наследника Гаврила Радомира и Јована Владислава, пропаде ово Маћедонско Словенско царство које је имало свих услова да држи на окупу све Словене на Балкану кроз све будуће векове. Сурова судбина је другачије хтела, те ће се Балкан и даље кржавити највише крвљу Словена само са том разликом што од сад неће бити у водећој улози Бугари, већ Срби, ма да су и једни и други увиђали да без једне јединствене заједнице нема ни среће ни слободе једнима и другима. У прво време су зато и заједнички радили. Као најбољи доказ за ову заједничку сарадњу служи нам устанак што га подигоше и Бугари и Срби истовремено, и то Петар Делијан из Ниша, драчки војвода Тихомир, и зетски жупан Војислав. На жалост, устанак је био угушен, а на византијском престолу појављују се као владари Михаило V. и Константин IX. Монах, који ће улагати све напоре да за вечита времена задрже балканске Словене у покорности. У овим својим плановима они ће успети све до појаве две моћне словенске династије: Немањића у Србији и Асеновића у Бугарској. Под овим династијама обадве земље ће се успешно развијати, са честим међусобним савезима, а ретко у међусобним сукобима. За нешто више од 20 година, три брата Бугарина, Петар, Асен и Каложан, кроз крв и огањ доћи ће опет до свога царства са престоницом у Преслави. Њихову земљу ће опет са севера запљускивати Дунав, са истока Црно Море, а са југа Егејско, тако да ће се Бугари поново наћи пред Цариградом, и док они буду радили на ослобођењу своје земље, дотле ће Немања у Поморављу и Повардарју тешком муком поново оснивати српски Пијемонт, негдашњу Рашку државу. Српске и бугарске акције ишле су паралелно у ова доба, што доказују и преговори у Нишу који су вођени са крсташима из трећег крсташког рата, на име, између српскога Немање и бугарскога Петра с једне стране, и Фридриха Барбаросе с друге стране. Ту у Нишу они му понудише једну комбиновану војску српско-бугарску

од 60.000 људи, с тим да буду савезници и да им он помогне да се ослободе од Византијског јарма. Фридрих Барбароса не пристаде на ово, пошто би тиме скренуо са главног свога циља, ослобођења Христовог гроба, од Турака Селџука.

Ова сарадња Срба и Бугара нарочито се продужила за владавине српскога Стевана Првовенчаног и бугарскога Калојана који је после успешног ратовања против Византије, повео борбу против Мађара те је од Византије ослободио Ниш и данашњу источну Србију, а од Мађара Београд са Мачвом до Дрине.

Да би одстранили пропаганду византијску што је спровођена путем православља, и Калојан и Стеван одлучише да се обрате папи Иноћентију III. који би им помогао у томе. И заиста наш Стеван и Калојан добише краљевску круну и краљевски скиптар, као папско признање.

Ово је разтужило монаха Саву Немањића, те је он отишао из државе у свете земље, али се после отуд повратио и по православном обичају у манастиру Жичи миропомазао и венчао Стевана за српскога Краља.

За владе Немањиног унука Краља Радослава били су нешто охладнели односи између Бугара и Срба, јер овај беше ожењен ћерком епирскога Деспота Теодора Анђела, која је на српском двору опет завела византијски утицај. Али његова владавина не беше дугачка, јер народ није одобравао овакву политику, те је Радослав морао отићи из земље, а наследио га је брат Владислав, кога оженише ћерком бугарскога цара Асена II., чиме се између ова два словенска племена повратило старо пријатељство. Свети Сава беше одушевљен овом слогом, те је за рачун Бугара ишао партијарсима у Свету Земљу, и тражио самосталност за Бугарску цркву какву недавно беше задобио за српску. И он је у томе успео. Са радошћу се вратио натраг у тадашњу бугарску престоницу Трново, да ово саопшти тасту свога синовца Асену II. Примљен је са великим почастима од стране Бугара, те је са бугарским црквеним поглаварима одржао заједничку литургију на Богојављење 1236 год. Заморен од пута, прозебао и стар, он не могаше поћи у свој завичај, те умре у Бугарској земљи коју је волео као и своју српску. Довољно би било да се и Срби и Бугари само овога сете па да знају да су једног рода. Највећи српски просветитељ у исто време је и највећи бугарски добротинитељ, чију је племениту душу бугарска земља примила у своја недра.

Касније за владе цара Ђорђа Тертера и српских краљева Драгутина и Милутина, чувано је братство Срба и Бугара. Оно се утврдило поновним родбинским везама, тиме што се сестра Стевана Дечанског, принцеза Ана, удала за бугарскога цара Михаила Шишмана, који је, истина, био татарскога порекла, али који је обећавао да баш као такав учини надошла варварска племена конструктивним и способним за даљу борбу против Византије.

На жалост, ове претпоставке се нису оствариле. По својој татарској крви, он се и сувише приближио Татарима, и напустио је традиционално пријатељство са Србима. Чак је своју жену Ану, у Бугарској познату под именом Неда, отерао са свога двора, што

је њенога брата Краља Стевана Дечанскога силно озлоједило, те је међу њима дошло до сукоба. У Византији тада беше устао унук против свога деда малолетни Андроник III. против Андроника II. I ако заузети оваквом својом унутарњом невољом, Византинци брже боље похиташе да се ставе на страну и Михаила Шишмана и Стевана Дечанског, т. ј. Андроник II. понуди савез Стевану, а Андроник III. Шишману.

Михаило Шишман, понесен својим врелим темпераментом, не сачека ни Византинце ни Татаре да једновремено удари на Србе, већ код Ћустендила, ондашњег Велбушда, само са својим снагама дође у сукоб са Србима. Ту би тако потучен од младог српског престолонаследника Душана, да и сам изгуби главу на бојишту.

Царица Ана са сином би повраћена у Трново, али не задуго, јер Бугари изабраше за цара Јована Александра, који по женској линији беше из династије Асеновића, а који своју сестру Јелену удаде за престолонаследника Душана и тиме поново окрете бугарску политику ка солидарности Словена на Балкану.

И од тада па непрестано све до пропасти и једних других под Турке, остадосмо у пријатељству. У доба робовања овде онде долазило је до поновне братске сарадње, а на почетку 19 века и до ефективне помоћи која је указивана час са једне час са друге стране.

Међутим у другој половини 19 века, кад више не беше у животу Византијске Империје, нашла се једна нова царевина Хабсбуршка, која ће палити ватру између две братске српске и бугарске куће. Треба се само сетити несретне аустрофилске политике Милана Обреновића, па нам одмах може бити јасно, зашто је дошло до сукоба на Сливници.

Касније пак када је Карађорђеуска Србија осветила Косово и преко Санџака и Црне Горе избила на море у ослободилачким балканским ратовима, а у савезу са Бугарском — беше тиме за вечита времена ударен зид против идеје »Дранг нах Остен«, зато је требало по сваку цену разбити савез Балканских земаља Бугарске и Србије, Грчке и Црне Горе. И он се заиста и разби на Брегалници, која потече мутна и крвава опет од рођене браће а за рачун других.

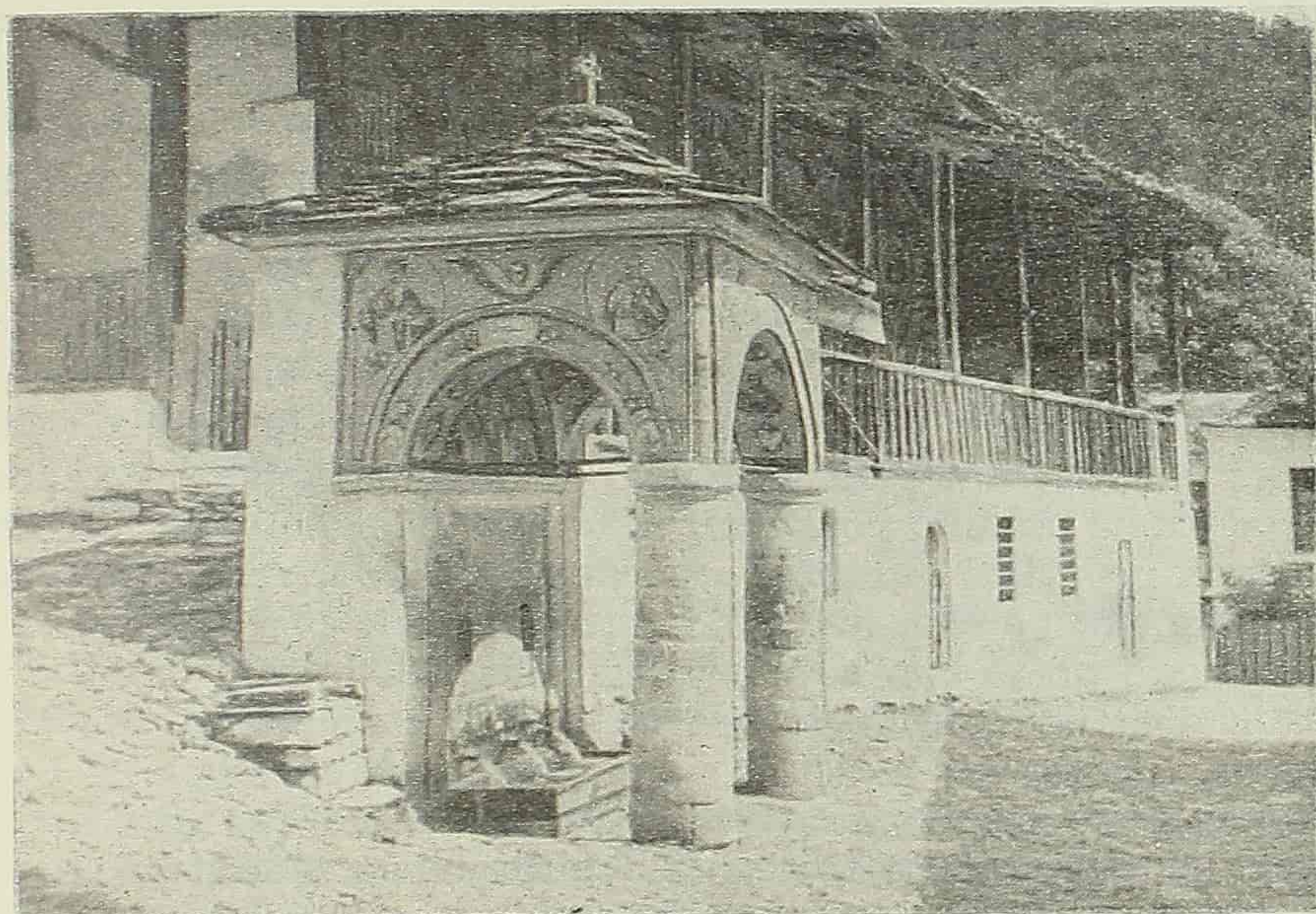
Кулминација ломљења костију достигнута је на »завијутку Црне Реке« и на »гребенима Кајмакчалана«.

Засићени безобзирним интригама, Бугари и Срби увидеше да им нема среће у узајамном убијању, већ само у вечном пријатељству. Победник Александар пружи руку својој браћи и оде им у походе да са њима углави вечно пријатељство које ће се објавити после његове трагичне смрти, а која ће куршуме утиснути баш у бугарску руку, да би тиме целом свету доказала, како ми са Бугарима нисмо браћа.

Међутим, све што је досада у нашој узајамној историји било, има само једну аргументацију: интриге су убијале телеса наших и бугарских људи, али не могаху убити у нама душу која је словенска и једино словенска.

Све што је досада горе речено, не може се рећи да је намештено, измишљено или лажно претстављено. Напротив, из свега излази да смо ми и били и остали један народ, и да нам је најбоље било кад смо заједно били на једној страни противу једног или многих својих заједничких непријатеља.

А како је досада било среће само у заједници, тако ће то и у будуће бити. Јер, што историја каже, то је непобитно, а у исто време и највећа наука како за живот појединих људи, тако и за читаве народе на свету.

Sv. Jovan Bigorski kraj Debra, bunar

»MIRNA«
UGLJENOKOPNO D. D. ZAGREB

ILICA 31 — TELEFON 24457

UGLJENICI RADOBOJ I BREGI

proizvadjaju sve vrsti ugljena za industriju, saobraćaj
i kućanstvo.

GOVOR SIR HARRY BROWN-A,
ČITAN 7 SEPT. 1939 NA ZASIJEDANIJU AUSTRALSKOG
ROTARŮ-DISTRIKTA, POD NASLOVOM: »ROTAR
KAO SVJETSKI GRAĐANIN«

Naslov ovoga kratkog govora bio je za mene odabran; i, razmišljajući o tome kako bih se mogao koristiti njime te ocijenivši valjano tu temu, zapitao sam se: »Što je rotar? Što je građanin?« Za mnoge je nejasno, koje osobine nosi onaj koga zovu rotarom, ne uzimajući u obzir, da je on član Rotary-kluba. Ta, rotari nisu nešto drugo nego ostali ljudi ljudske zajednice. Oni su, ili bi trebalo da budu, tipični predstavnici svega onoga, što je najbolje među poslovnim, trgovačkim i profesionalnim svijetom. Oni treba da budu nosioci svih muževnih vrлина, a najveće veselje i zadovoljstvo treba da im je u tome, da pridonesu što više za dobro i sreću svojih bližnjih. Iskreno drugarstvo ili možda još bolje, odano drugarstvo radi samog drugarstva, u aktivnom ne u pasivnom smislu, osnovi su, na kojima počivaju načela rotarstva. I iz ovog osnovnog, iskrenog i spontanog impulsa izvedene su sve ostale osobine koje traži rotarstvo. Sebičnost, zajedljivost i mržnja ne nalazi mjesta u srcu pravog rotara. A što je drugo građanin, ako ne član bilo koje zajednice koji ima pravo na sve povlastice i prava bilo koje organizovane zajednice, u kojoj živi, a koja opet izvršuje svoje obaveze prema svim članovima toga društva i kojoj on iskazuje svoju nepokolebivu odanost. Građanstvo se ne zasniva na načelu: uzmi sve, a ne daj ništa. Istina je, ako se kaže za one koji su vođeni načelima rotarstva da spadaju među najbolje građane, kao i da se načela građanstva u tome slažu sa načelima rotarstva. Vršenje tih načela i njihova primjena ne mogu se pripisati i ograničiti jedino na društvenu sredinu u kojoj se krećemo. Ona moraju djelovati općenito, i da obuhvataju uglavnom cijelo čovječanstvo sa svim različnim jezicima, različnim običajima, različnim rasama i vjerama iz jednostavnog i osnovnog razloga, što je u čovječjem biću usađeno nešto svima zajedničko, što čini od ljudskog roda jednu porodicu smrtnika, koja se razlikuje od ostalih živih bića. Ali dobro je za naše životne interese, što se u nama kriju osobine najrazličnije vrste, velike razlike u shvaćanju, u ličnim naklonostima i željama, štoviše, te razlike zapažamo kod ljudi koji pripadaju istoj porodici. Ali uza sve to mi se susrećemo na istoj stazi, u želji da uživamo blagodati ovoga svijeta u tolikoj mjeri da je svakome na svoj način omogućeno da osjeti radost i veselje za život.

Život mora biti borba, jer bi inače izgubio svoj smisao. Kad bi se problemi životni odbacili u stranu, postao bi svijet dosadnim mjestom i oduzelo bi mu sav čar. To bi ukočilo svaki impuls

za napretkom i usavršavanjem ljudske misli i karaktera. Svaki normalan čovjek ima svoje težnje i nastojanja i niz različnih i suptilnih osobina. Daleko bi nas odvelo da ih nabrajamo. U stvari, čovjek je fizički, duševno i duhovno najzamršenija pojava na zemlji. I te razlike dovode do toga da mora nastati opreka u gledištu, često među pojedincima i nepomirljiva.

Ovakovo stanje prevladava i u samoj obitelji. Ono nalazi još širu primjenu u društvu gdje intimni odnosi obitelji gube svoju moć zbližavanja. Ta borba postaje još žešća i različitija u društvu koje obuhvata sve ljude jedne nacije. Ona dostiže najviši stepen svoje nepomirljivosti među ljudima raznih nacija. Ovi su uslovi u ljudskoj naravi, zato je uzaludno nadati se prestanku borbe i očekivati dan, kada ćemo svi biti sasvim zadovoljni i živjeti u savršenom skladu kao idealna porodica. Cijela ova slika možda izgleda monotona i možda nas razočarava na prvi pogled, ali ne smijemo zaboraviti da se u čovjeku također krije duh i snošljivosti, kompromisa i nesebičnost. On je kadar da uživa u uspjehu i sreći drugih, i on u sebi nosi i drugih osobina, a ne samo zavist i pohlepu. On je sposoban da se prilagodi i da se obazre i na gledište svoga protivnika. Međutim vrlo je važno, kako čovjek nastoji da razvije ova svojstva. Putem ispravne spoznaje, gajenjem i vršenjem spomenutih vrlina moramo nastojati da nađemo osnovu, na kojoj bismo svi mogli živjeti i uživati svoj opstanak u bratstvu i slaženju, ma kako različite bile naše težnje i nastojanja, naše simpatije i nesimpatije.

Kada se Kralj povratio sa svoga putovanja po Kanadi i Sjedinjenim Državama, održao je iz Londonske zanatske komore putem radija govor, a u njegovom govoru bila je ova misao: »I u ovom vijeku strojeva i masovne produkcije ljudsko je osjećanje još uvijek moćnije od svih ostalih faktora u svjetskim odnosima.« Nedavno su Kralj i Kraljica prisustvovali mimohodu 20.000 pretstavnika National Service Volunteers, a zatim je ministar pretsjednik (gosp. Chamberlain) u ime Kralja održao govor, koji je sadržavao i ovo: »Još uvijek živimo u nadi da će narodi naučiti da međusobno žive u bratstvu i skladu.« Eto, i on naglašuje ono osnovno načelo, na kojem se temelji rotarstvo, bratstvo. Istoga je dana nadbiskup Canterbury-ski održao govor na radiju, u kojem je spomenuo... onu osnovnu, a ipak tešku dužnost — ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe. Zatim je nastavio: »Očistimo svoje misli od zavisti, zlobe, sebičnosti i pohlepe, koje ometaju mir naših srcâ i domova i koje, raširene u svijetu, ometaju mir. Tražimo u našim životima onu nesebičnost, duh dobre volje i ljubavi, koji bi, dalje širen, riješio svijet straha i oslanjanja na silu, što rađa strah.« Zapitaćete se: što to ima zajedničko sa rotarom kao svjetskim građaninom? Gore izne-

šena načela nam pokazuju put koji treba slijediti da bismo ostvarili dobre odnose među narodima.

Moramo potisnuti sklonost koja nas nagoni da nepovoljno pišemo ili govorimo o drugima zato što oni misle i rade drugačije nego mi. S druge pak strane moramo potražiti osnove zajedničkih interesa i posvetiti svu pažnju stvari koja će naići na prijateljski odziv, tako da se razvije odnos dobre volje, dovoljno jak i tolerantan, tako da ne bude ugrožen spoznajom da su u nekim smjerovima naši pogledi različni. Moramo se riješiti osjećaja superiornosti i spoznati da, ako smo i privilegovani da vršimo svoju vlast u bilo kojem smislu, naša je sveta dužnost da je vršimo mudro i umjereno na dobro svih, slobodni od svakog osjećanja taštine i ličnog uveličavanja. Nije loše, ako Vas potjetim na Shakespeare-ovu riječ: »Ali čovjek, oholi čovjek, obo-ružan i sa malo vlasti, ma i na kratko vrijeme, izvodi pred uzvišenim nebom takova nedjela da i anđeli plaču.« Ukratko, hoćemo li ostati vjerni sami sebi; hoćemo li osjećati zadovoljstvo koje proizlazi iz poštivanja samoga sebe, moramo primijeniti pravilo pravednosti i sjetiti se da je njegova primjena isto tako važna za sve ostale ljude različitih narodnosti, jezika, vjere i misli, kao i za najintimnije naše prijatelje, koji s nama imaju mnogo zajedničkih osobina. Ovo nije politika po onoj: »Ako te tko udari po jednom obrazu, okreni mu i drugi.« To ne znači napuštanje onoga što tvrdimo, ni umanjivanje muževnih vrlina. Ono naprosto znači priznavati prava i povlastice drugih ljudi, a to mora doći do izražaja u općem poretku ljudske zajednice. Svjetski je građanin kod kuće na svakom mjestu. On svojom ljubaznošću, iskrenošću i snošljivošću, a nada sve vrlinom svoga karaktera, stiče poštovanje i naklonost svih onih, s kojima se upoznaje. On nije takav da traži razloge za razilaženje u mišljenjima s namjerom da ih iskoristi za napadaj na protivnika. On je u shvatanju životnih problema vrlo snošljiv i prihvaća konvencije onih, među kojima mu je suđeno da živi. On je zainteresovan za sve što se oko njega događa, i dijeli svoje radosti sa ostalima. Dužnost je rotara da bude ovakav da ga traže u društvu kao povjerljiva čovjeka koji ulijeva povjerenje svojom iskrenošću, širokogrudnosti i plemenitošću misli. Ako se mora kretati među strancima, naročito, ako se mora kretati među drugim narodnostima kao svjetski građanin, ili ako je s njima vezan makar samo putem dopisivanja, on mora upoznati njihov način mišljenja i nastojati, da gleda njihove probleme i nastojanja s njihovog gledišta, priznavajući da i oni imaju pravo da iznesu svoja mišljenja, ma kako ona bila suprotna njegovima.

Što treba činiti rotar kao svjetski građanin? Treba li da ide okolo, naglašavajući svoja djela i praveći uvredljiva poređenja s drugima, hvaleći svoj kraj na takav način da umanji glas o

slavi i veličini drugih? Zar da ističe svoju superiornost i veličinu, gdje god ima za to i najmanju izliku i opravdanje? Ovo su osobine koje čovjeka ljute i razdražuju i označuju tip koji čovjek prezire i koji ne podnosi, a koji ne smije pretstavljati rotar. Čovjek, kojemu značaj i pogled na svijet opravdavaju da bude primljen u krug rotara, ne vlada se tako. On može biti strog, ali strpljiv; možda ne pokazuje mnogo osjećaja i naklonost spolja, ali je duboko u nutrini ipak prijatelj. Njegove su namjere iskrene i poštene. On gaji pravu ljubav prema svome bližnjemu, zanimajući se ponajprije za sve što je u vezi s njegovim nastojanjima, s njegovim čežnjama i njegovom srećom. On se ne miješa u svačije poslove i ne daje savjete o tome, što je najbolje i najgore. On izbjegava narodne predrasude, znajući da one otežavaju razumijevanje i međusobno povjerenje. Rad rotara za dobro i bolju budućnost svijeta vrlo je realan i velik, i kao svjetski građanin on uživa poštovanje i povjerenje svih nacija. On se s njima susreće na jednoj zajedničkoj bazi dobrog drugarstva i osnovnih ljudskih odnosa bez ikakvog neprijateljstva i isticanja superiornosti. Treba posjetiti klubove rotara čije članstvo čine različite nacije od istoka do zapada, pa da se shvati, kako se pojedinci mogu prilagoditi okolnostima, stvarajući tako vezu prijateljstva i međusobnog razumijevanja u atmosferi veselja. Pravi je rotar građanin svagdje, jer je uvijek spreman da prihvati i uživa dobre strane života, da vrši svoju ulogu i da pridonese općem dobru onih, u čijoj sredini živi, da svakom prilikom, gdje je god moguće, stvara prijateljske odnose i stiče povjerenje i naklonost.

Mogao bi netko zapitati: što treba da čini rotar, što se od njega očekuje? U prvom redu vrlo je poželjno da bude dobro obaviješten o društvenim i političkim prilikama sredine, u kojoj se kreće, jer to je preduvjet pravom i iskrenom razumijevanju. Upoznati i shvatiti gledište drugoga, postaviti se, tako rekavši, na njegovo mjesto i općenito promatrati svijet onako kako ga on gleda, daće nam mogućnost da stvorimo uravnotežen pogled na stvari, i da spriječimo nagle i neopravdane zaključke, koji bi mogli izazvati indignaciju i ogorčenost. Zatim bi bilo vrlo korisno da nastojimo da se što više družimo s ljudima. Dakako, to ne smije biti usiljeno već prirodno, da pritom pokazujemo iskreno i živo zanimanje za poslove onih koje susrećemo, ostajući dakako dobar slušalac i odolijevajući sklonosti da ističemo svoj nacionalizam ili provincijalizam, a naročito treba izbjegavati dogmatski stav u bilo kojem pitanju. Kada se sukobe mišljenja, ne smijemo odmah misliti da mi uvijek imamo pravo, a drugi da ima krivo, a to ne smijemo osobito onda, kada nismo ispitali razloge za protivno mišljenje. Velika je to vrlina biti kadar priznavati drugima pravo da iznose časna mišljenja, makar dia-

metralno protivna tvojima. Pa ako se i ne slažeš s tuđim mišljenjem, da ipak zadržiš poštovanje i što srdačnije prijateljstvo. Nismo svi jednaki, a mišljenja ne moraju biti isto što i osnovne istine. Pa i učenjak, čija je zadaća da traga za istinom, često mora radi novih dokaza o protivnom modificovati ili posve odbaciti svoje mišljenje o onom što je ranije općenito prihvaćeno kao dokazano. Moramo se čuvati nacionalnih predrasuda, boriti se protiv nečasne propagande, biti kozmopolite u našim simpatijama, skrupuloznom pažnjom obavljati svoje trgovačke poslove, istrajati na tome da postignemo najviši etički standard poslovne časti. Svatko, s kim imamo ma kakove odnose, mora steći uvjerenje da je naša riječ isto što i naša obaveza.

Znam da osjećate, kako moje primjedbe sadrže niz riječi koje su same po sebi razumljive. Ali je sigurno korisno da sami malo ispitamo prilike u nadi da ćemo naći način, kako da što više pridonese dobrobiti zajednice, u kojoj živimo, što je dužnost svakog građanina. Pometnja koja je danas nastala u svijetu zbog nesigurnosti, pomisao na posljedice koje bi mogle nastati radi nezdravog obožavanja i izvršavanja vlasti svakako su dovoljni razlozi da mislimo kako bi svaki od nas najbolje mogao ispuniti neku funkciju koja bi nam dala pravo da se očitujemo kao pravi i dostojni svjetski građani. Mi ne možemo tomu mnogo pridonijeti bez volje da tako činimo. Takove se stvari vrlo rijetko dešavaju. Moramo biti budni i spremni da pomognemo. Moramo povrh toga biti potanko obaviješteni o događajima života ne samo u našoj državi već i u što više drugih. Onda nećemo zaboraviti mogućnosti za služenja koja nam se neprestano pružaju, ma i u tako maloj stvari kao što je ljubazna ili prijateljska riječ strancu koji je na proputovanju.

»ACETIK« D. D.

ZAGREB

GJORGJIĆEVA ULICA BR. 9

TELEFON 60-72

PRODAJA PRODUKATA

SUHE DESTILACIJE

DRVA

LESKOVAC »SRPSKI MANČESTAR« U PROSLOSTI, SADAŠNJOSTI I BUDUĆNOSTI

Tanasije Stevanović, R. K. Leskovac

Trorečje triju reka: Veternice, Jablanice i Puste Reke, koje se ispod Leskovca paralelno ulivaju u Moravu činilo je u primitivna i nekulturna vremena taj kraj, koji se pod Nemanjom severno od Puste Reke zvao *Glubočica* — *Dubočica*, barovitim i močvarnim te neudесnim za ondašnji privredni život. Pa ipak se kultura konoplje spominje još za vreme Rimljana u ovom kraju. Tu na brdašcu iznad današnjeg Leskovca i njegove reke Veternice, na Hisaru, postojao je rimski gradić za posadu rimske vojske, koji se kasnije pod Vizantijom zvao Akropolj, a pod Turcima Hisar. A dalje okolo na periferiji celoga leskovačkog bazena tokom Morave i Vlasine, na okolnim brežuljcima još su bili gradići za vojne posade: u Vučju, Grdelici, Konopnici, Vlasotincima, Razgojni, od kojih još i danas ima vidljivih tragova.

Kad je Nemanja dobio Dubočicu od cara Manojla 1169 god. i slovenizirao je, još se Leskovac ne spominje kao neko važno mesto, zato što je ovaj kraj ostao u mrtvom uglu između dveju saobraćajnih linija trgovačkih, od kojih je jedna išla od Dubrovnika Raške preko Prokuplja — Niša na istok, a druga od Dubrovnika preko Kosova — Novog Brda i Ćustendila za istok, jer su Dubrovčani produžili trgovinu sa istokom istim rimskim putovima sa zapada na istok preko Balkanskog poluostrva. Tada se Leskovac i dalje spominje kao jedno veliko selo, naročito za vreme carice Milice, koja je u jednoj povelji zaveštala neka njegova okolna sela svetogorskim manastirima. Godine 1451. Dubočica izbija na istorisku pozornicu pod svojim domorocem (iz sela Vine) Nikolom Skobaljićem, davši u jednoj herojskoj borbi poslednji otpor srpskog naroda prema Turcima, jer ubrzo isti pokoriše Srbiju i porobiše celo Balkansko poluostrvo.

Kada su Turci otsekli Dalmaciju i Dubrovnik od Istoka, osvojili Balkansko poluostrvo i trgovinu okrenuli sa juga na sever: Solun—Skoplje—Niš—Beograd, onda se između ovih varoši na liniji Morava—Vardar pomaljaju nove varoši i varošice, za koje se dotle nije gotovo ništa znalo. Tako se pojavljuju i počinju napredovati Jagodina, Ćuprija, Paraćin, Aleksinac, Leskovac, Vranje, Kumanovo i dr. Leskovac, dotle turski spahiluk sa čiflucima, počinje da dobija naseljenike sa juga: Cincare, Grke i Jevreje, koji stvarno prvi počinju da zasnivaju čaršiju i trgovinu u Leskovcu, tako da Leskovac počinje naglo da raste, da u prvoj polovini 19 veka dobiva čak i pašaluk, kome je pašaluku za izvesno vreme pripadao čak i Kruševac, sa kime se održavala veza preko Prokuplja i planine Jastrepca.

Karakteristično je napomenuti, da se Leskovac, posle pet-vekovnog ropstva, za čitav mesec dana ranije oslobodio od Turaka (11 decembra 1877 god.) nego Niš, blagodareći svojim ustasima, pomognut niškim ustancima koje su vodili: Kole Rašić i Tasko Uzunović, a pored toga i toj okolnosti, što nije imao nikakvo utvrđenje za odbranu. Medjutim Niš je oslobodjen mesec dana kasnije zbog toga, što poseduje rimsko utvrđenje u kome je bila jaka turska posada, koja je davala žestok otpor srpskim trupama.

U takvom stanju posle oslobodjenja Leskovac je započeo svoju privredu, prvo zemljoradničku i trgovačku pa onda industrisku, zauzimajući jednu po jednu poziciju privredne delatnosti. A zaradjena para tim putem našla je brzo primenu i u industriji, jer su trgovci sa zaradjenim parama u trgovačkim poslovima, putujući širom Balkana, do Pešte i Beča, uočili značaj industrije u privrednom životu i dali prvi začetak industrije, najpre po okolnim selima i vodenicama (zbog pokretne snage) sa gajtanom, pa zatim sa suknom, štofom i drugim artiklima. Taj i takav začetak industrije ubrzo je dobio toliki zamah da to pretstavlja čitavu studiju i zaslužuje jedno naročito podglavlje u ovakim napisima, ma da su o leskovačkoj industriji dosada napisane čitave knjige. (Spomenica na proslavu pedesetogod. od Sretena Dinića, »Leskovac Srpski Mančestar« od Čede Joksimo- vića, »Leskovac juče, danas i sutra« od Stojanovića, Ristića i Trajkovića itd.).

Blagodareći naporu Leskovčana i napretku postignutom od oslobodjenja dodanas u razdoblju od samo 62 godine, Leskovac se više ne spominje ni kao turska palanka i kasaba ni kao srpska začmala i beznačajna varoš, već grad koji ide ka velikovaroškom izgradjivanju sa trgovinom i industrijom prvorazrednog značaja. Važno je spomenuti i istaći da Leskovac za svoje izgradjivanje nije skoro ništa dobio od države i banovine, no uložio sva svoja sredstva bez dinara tudjeg ili stranog kapitala i svoj privredno-kulturni nivo podigo na stepen modernih gradova. U tom strem- ljenju on ide u susret novim tekovinama i uspesima i očekuje s pravom da se njegovim naporima pokloni veća pažnja od strane merodavnih i pozvanih.

Trgovina i novčarstvo.

Posle zauzimanja Srbije od Turaka u 15 veku ubrzo je uspo- stavljena komunikaciona veza izmedju Soluna i Beograda i trgo- vina počela da struji ovim tokom. Leskovac na ovoj saobraćajnoj liniji postaje važna karavanska stanica sa mnogobrojnim hano- vima, koji se i danas pominju. Trgovina polako zauzima vidno mesto u njegovom životu i u prvo vreme do početka 19 veka ona se nalazi u rukama Cincara i Grka koji se naseliše. Bogata lesko-

vačka okolina počela je da trguje sa cerealijama, raznim izradama od drveta, kudeljom itd. Od kudelje se naglo razvi užarska radinost koja se usavrši do najvećeg i za to vreme mogućeg stepena, pronoseći ime Leskovca širom Balkana i na sever. Od početka 19 veka vredni Leskovčani počese da otimaju trgovinu iz ruku Cincara i Grka, blagodareći jednoj prostoju okolnosti što su oni sami sa svojim kolima putovali širom Balkana noseći leskovačke proizvode, dok su Cincari, Grci i Turci vodili trgovinu u samom mestu ne želeći da se izlažu rizicima koji su sa putovanjima bili skopčani. Nije trebalo da prodje mnogo vremena pa je celokupna trgovina u toku 19 veka bila prešla potpuno u ruke vrednih Leskovčana domorodaca. Čak su i Jevreji, koji su u poslednje vreme turske vladavine zauzimali vidno mesto u trgovini, bili sasvim potisnuti u stranu te danas Leskovac nema ni jednu jevrejsku trgovačku radnju. Jevreji se potpuno iseliše iz Leskovca i danas broje svega desetak duša.

Kao što pomenusmo, u toku samo jednoga veka Leskovac je postao jedan od najvećih trgovačkih centara predratne Srbije. I dan danas on zauzima prvo mesto od Beograda do Djevdjelije u pogledu prometa kako trgovačke robe tako i putnika. Ovo preimućstvo konstatuje se iz podataka željezničkog saobraćaja i prihoda koje on pruža našem saobraćaju. Ovu privrednu ekspanziju Leskovac je stvorio blagodareći privrednim bogatstvima svoje velike okoline, koja je od vajkada gravitovala Leskovcu kao svome privrednom centru. Ova gravitacija totalno obuhvata tri sreza: leskovački, vlasotinački i jablanički, a parcijalno i srezove: poljanički, dobrički, lužički i pčinjski. Nije retkost da i jedan deo niškoga sreza dolazi na leskovačku pijacu i što ta gravitacija nije veća, uzrok su samo slabe komunikacione veze. Ako se zapitamo, zašto jedna ovako velika okolina od skoro 3000 kvadrat. kilometara gravituje Leskovcu, iako ima i drugih neposredno bližih centara i kada Leskovac nije železnički niti administrativni centar, možemo odmah dati odgovor: na prvom mestu solidnost i ispravnost leskovačke trgovine i njenih trgovaca privlačno dejstvuje na prodavca svih proizvoda, jer dobivaju cenu koja odgovara berzanskim i svetskim cenama; na drugom mestu leskovačka opština vodi oduvek jednu pametnu komunalnu politiku da se uvoz svih proizvoda ne opterećuje visokim taksama i trošarinama.

Leskovačka trgovina ne postoji samo na solidnoj i poštenoj bazi, no se isto tako nalazi u jakim materijalnim rukama. Nema te količine proizvoda koja se o subotnim pazarnim danima ne bi mogla prodati, no se neprodana vratila sa pijace. Ko je video pazarni dan u Leskovcu, taj ne može iz svesti nikada izbrisati sliku jednog ogromnog broja producenata, kola i kamiona koji zakrče saobraćaj, a desetine hiljada ljudi impresivno daju izgled kao da je u stvari sabor ili mobilizacija. Redovno je slučaj, da

leskovački trgovci isplate producentima i do deset miliona din. za dovezenu robu, od koje sume veći deo ostane ipak u Leskovcu za pazarene potrebe istih producenata. Uprkos ovakvom velikom dovozu i obrtu s time u vezi cene proizvodima ne pokazuju nikakvu fluktuaciju, što je znak solidnosti naše čaršije. Takav ispravan rad leskovačke trgovine očuvao je kod producenata poljoprivrednika solidnost leskovačke trgovine, koju ona s pravom i danas uživa.

Solidnost leskovačke čaršije ogleda se u faktu, što za minulo vreme od oslobodjenja do danas (razdoblje od 62 god.) Leskovac nije zabeležio velike privredne potrebe kao što je slučaj u drugim mestima. Slučajevi stečaja ili ravnanja vrlo su retko zabeleženi i ako ih je bilo, oni su bili beznačajni. I minula privredno-ekonomska kriza imala je beznačajnu reperkusiju na privredni život u Leskovcu. Najbolji dokaz za ovo tvrdjenje može se istaći u faktu, da su 8 njegovih novčanih zavoda, sa kapitalima i rezervama od ukupno 50,000.000.— din. ostali poštedjeni od ove krize i ni jedan niće tražio ravnanje ili se koristio povlasticama zakona, no su za sve vreme vršili nesmetano bankarske i industrijske poslove vraćali ulagačima štednju i odgovarali svima svojim obavezama. I danas oni vrše svoju privrednu ulogu, uživajući puno poverenje svojih klijenata i poverilaca. Kako su akcionari ovih banaka u ogromnoj većini trgovci, to se i tu vidi solidnost leskovačke čaršije, jer takvog primera ne možemo naći gotovo ni u jednom mestu u zemlji.

Industrija.

Pre no što je podignuta željeznička pruga u Srbiji, leskovački trgovci krstarili su sa svojim kolima širom Balkana, izvozili leskovačke produkte: kudelju, užariju, papriku i dr. Sa krupnom i sitnom stokom oni su odilazili u Peštu, Beč, Jedrene i Carigrad. Kao polupismeni ljudi oni su se probijali kroz svet raznoseći leskovačko ime. Ti putujući trgovci bili su preteče naše industrije. Oni su svugde razgledali šta se gde proizvodi i počeli razmišljati, kako da podignu industriju u Leskovcu, od koje nije bilo ni traga niti je iko mislio da će ona u Leskovcu naići na plodno tlo za svoje napredovanje. Poznat je fakat da za razviće industrije treba da budu zastupljeni izvesni uslovi kao: da u blizini ima uglja i sirovina, da dotično mesto ima dobre saobraćajne veze željezničke i vodene, da je raskrsnica i da se ima dovoljno kapitala i izvežbane radne snage. Od svih ovih preduslova Leskovac gotovo ništa nije imao, pa je ipak stvorio vrlo značajnu industriju. Ove nedostatke on je nadoknadio: agilnošću, umešnošću, pregalastvom i neverovatnom štednjom. Zato mu je dato ime »Srpskog Mančestra« jer vredni Leskovčani danas drže preko pedeset industrijskih preduzeća u svojim rukama u našoj zemlji, od kojih

se blizu četrdeset nalaze u samom Leskovcu i njegovoj neposrednoj okolini.

Tvorci industrije bili su Mita Teokarović, Antonije Popović i Gligorije Jovanović. Odlazeći u Bugarsku i trgujući leskovačkim specijalitetima, oni su otuda donosili vuneni gajtan, koji je kao neophodni sastav tadašnje nošnje u Srbiji imao odličnu prodju. Kako za izradu ovog gajtana nije trebalo mnogo znanja niti kapitala no samo izvestan broj pletećih čarkova, koji su se u samoj Bugarskoj izradjivali, oni su udesili da uzmu za ortaka sopstvenika jedne takve fabričice u Karlovu i da te čarkove krišom prenesu u Leskovac, pošto je izvoz istih bio strogo zabranjen. Početkom 1884 god. u selu Strojkovcu (10 km. daleko od Leskovca) u jednoj običnoj seoskoj vodenici montirani su ovi čarkovi i prva fabrika otpočela da radi. Ona je u stvari bila kvasac, iz koje je otpočela da niče i da se razmnožava leskovačka industrija. Pored imenovane trojice u ovu prvu industrisku firmu stupili su kao ortaci Stevan Bojadžov iz Bugarske i Proka Mitić iz Leskovca. Predju za izradu gajtana prele su žene na preslicama te je gajtan jedva odgovarao kvalitetu bugarskog gajtana, koji se i dalje uvezio. Tek posle srpsko-bugarskog rata 1885/6 god. obustavljen je uvoz gajtana iz Bugarske te se odmah pojavila ogromna tražnja i potrošnja gajtana što je izazvalo podizanje i druge fabrike gajtana u selu Kozaru. Tu drugu fabriku podigli su Gorča Petrović, Kosta Ilić-Mumdžija, Mika Janković i opet jedan Bugarin — Manuil Ilijev iz Kalofera, koga su novi poduzetnici na sličan način domamili iz Bugarske.

Pojavom ove druge fabrike pojavljuje se prirodno konkurencija te se kod obeju fabrika pojavljuje ideja, da zajednički stvore jednu modernu fabriku za izradu kamgarn prediva za gajtan. Na ovu ideju primorani su bili jakom konkurencijom Minhove fabrike u Paraćinu, koja je po dobivenoj povlastici bez carine uvozila mašinski kamgarn, od njega počela izradjivati gajtan pa boljim kvalitetom počela oduzimati mušterije leskovačkim fabrikama. Ideja je urodila plodom 1895, a već 1896 god. počinje gradjenje prve tekstilne fabrike pod firmom: Popović, Ilić i Komp. Od ove fabrike kao rasadnika već 1905 god. niče nova fabrika u Grdelici, a zatim niz novih tekstilnih preduzeća ne samo u Leskovcu, no i u Beogradu, Paraćinu i drugim mestima. Sva ova preduzeća bila su dobro i temeljito postavljena i postigla odlične rezultate. Time je dat potstrek za podizanje i drugih preduzeća ne samo tekstilnih. Bačeno seme našlo je pogodno tlo, a vredne ruke Leskovčana postigle su vidne rezultate u unapredjenju ove važne privredne grane. Danas Leskovčani poseduju preko pedeset industriskih preduzeća u Leskovcu i sledećim mestima: Kumanovu, Skoplju, Bitolju, Prizrenu, Novom Pazaru, Paraćinu, Čupriji, Jagodini, Prokuplju, Beogradu, pa čak i nekim mestima Vojvodine, u Hrvatskoj itd.

Leskovac danas ima sledeću industriju:

1. 8 tekstilnih, i to:

2	preduzeća firme	Gligorija Petrovića i Komp.
1	„	„ Jovanović i Popović u Grdelici
2	„	„ Koste Ilića Sinova A. D.
1	„	„ Miko Stanković i Sin
1	„	„ Lazar Teokarović u Vučju i
1	„	„ Josif Jovanović i Komp.

2. 6 metalnih, i to:

3	preduzeća firme	Trajko Djordjević, Kukar
1	„	„ »Slon« Dočić, Dimitrijević i Mladenović
1	„	„ »Montafon« Gligorija Petrovića i Komp.
1	„	„ »Hristodor« Hristodora Tasića

3. 9 mlinskih i prehranbenih, i to:

1	preduzeće — mlin firme	Živko Stojiljković
1	„	„ Jovanović i Popović
1	„	„ Jovana Jovića u Slatini
1	„	„ Gavre Čuljkovića
1	„	„ Vidaka Petrovića u Petrovcu
1	„	„ Janjića i Marjanovića u Bojniku
1	„	„ Janja Jovanović i Živković
1	„	pivara „ Leskovačke Privredne Banke A. D. i
1	„	fabrika ulja firme Nikole Stojiljkovića

4. 7 raznih preduzeća: elektrane, hemiska, prerada drva itd., i to:

2	preduzeća — elektrane firme	Leskovač. Električno Društvo
1	„	gume „ Josif Čuljković A. D.
1	„	„ Nikola Stamenković
1	„	sapuna „ Jovana Vlajčića Sinovi A. D.
1	„	„ Trajko Djordjević, Kukar
1	„	strugara „ Ing. Kosta Popović

5. keramička, i to:

1	preduzeće firme	Rafajlović i Bejaz
1	„	„ Kukar i Kocić, i
1	„	„ »Morava«

Ovde ne uzimamo u obzir preduzeće Uprave Drž. Monopola niti još 6 preduzeća koja se zasada vode kao zanatska, dok po svome obimu, zaposlenoj radnoj snazi i motornom pogonu i ona se moraju računati kao industrijska preduzeća. Prema svemu Leskovac ima ukupno 40 preduzeća, u samom Leskovcu 34 i u neposrednoj okolini 6 preduzeća. Tačan broj preduzeća koja Leskovčani imaju van Leskovca nije nam poznat, ali će ih svakako biti oko 20.

Budućnost Leskovca

S obzirom na solidnost temelja na kojima je izgradjena leskovačka trgovina, industrija i privreda uopšte, može se Leskovcu unapred pretskazati sjajna budućnost. Pa ipak moramo priznati da ovako lepo lice Leskovca ima i svoje naličje, a to je

njegova sirotinja, koja ide paralelno sa velikim posedima i gazdinstvima. Tako Leskovac ima oko 4000 radnika, kojima treba hleba i zarade. Oni ovu zaradu nalaze, ali ima i dana, kada ostanu bez nje silom prilika i okolnosti. Zato Leskovcu treba pružiti ono, što mu dosada nije pruženo. Privatna inicijativa dala je i suviše, ali je država oduvek bila maćeha prema njemu. Da se ovoj sirotinji pruži bolji život i zarada, potrebno je dati mu nešto od opštih dobara koja su drugim gradovima obilato pružena. Tako treba u Leskovac dovesti vojsku, podići kakvo veće državno preduzeće, otvoriti jednu veću i višu školu privrednog značaja itd., pa se Leskovac neće brinuti za svoju budućnost.

Sa Sarajevske Baš-Čaršije

DUŠEVNO ZAČEĆE NAUČNE DELATNOSTI JEDNOG ROTARA U SVETLOSTI PSIHOANALIZE

Ing. Julije Balog, R. K. Sombor

Dozvolite mi da i ja kažem nekoliko prostih reči o sredstvima za širenje rotarskih ideja. Ta sredstva su, kako ih ja zamišljam, skromna, ali više dejstvuju nego ma koja velika reklama, bučno samohvalisanje u štampi ili hajka za konvencionalnim priznanjem mišljenja. Nego ima nešto u tome, što na sedištu kluba ima 15—20 centara altruizma, jer je svaki Rotar jedan mali centar, jedna mala zvezdica altruizma. Mnogo ima u tome, što na svakom većem mestu ima nekoliko ljudi koji su bolji poslodavci, koji su širokogrudniji prema svojim nameštenicima, koji ambicioniraju da budu savršeniji u svojoj struci i da bolje poslužuju svoje mušterije, — koji su dobrotvorni, — kojima na srcu leži dobrobit uže i dalje okoline, — kojima ne treba niti parčence hleba na taj način, da to oduzimaju drugom — i koji vole svoj narod, a ne mrze druge narode. Svaki Rotar jeste mali centar dobre namere, jedna zvezdica ljubavi i strpljivosti, koja zvezdica osvetljava svoju neposrednu blizinu. Dela Rotara utiču na način mišljenja njegove porodice, njegovog rodbinskog i prijateljskog kruga, jer ja čvrsto vjerujem u to da je dobrota zarazna, valjda ne u toj meri, kako je zarazno zlo, ali je ipak zarazna. Dobar čovek je širi, i možda neprimetno stvara se rotarski duh. Ja u tome vidim značaj Rotary-klubova i smatram da to nije malo.

Predhodni referenti su lepše, savršenije opisali pojedine faze delatnosti našega Kluba, da bi uvaženi brat Guverner upoznao nas. Na meni je ostalo da prikažem presek načina rada, sada kako želite, uzdužni ili poprečni presek klupskog života, i to onaj deo koji se odnosi na predavanja. Hoću da referišem o tome, šta sve predhodi rodjenju jednog, recimo moga predavanja, jer za tuđe porodjajne bolove ne znam. Prema tome naslov ove referade zapravo jeste: »Duševno začecé naučne delatnosti jednog Rotara«... ako hoćete da se pravim važan, neka glasi ovako: »Duševno začecé naučne delatnosti jednog Rotara u svetlosti psihanalize!«

Kod nas je, hvala Bogu, lako! Stvar počinje ovako. Brat tajnik pita, pardon, ne pita, nego izdaje sasvim tačno, detaljno uputstvo o temi, o formi i trajanju predavanja, tako da čoveku zapravo i ne preostane ništa drugo, nego samo da napiše predavanje. To otprilike ovako glasi: »Slušaj, Djula, imaš li nešto za sledeći sastanak! Znaš... ovako nešto... ti već znaš... je li... neka ne bude niti previše šaljivo, ni previše ovako... ozbiljno... ti već znaš... da ne bude dugačko... ovako, ovako znaš, recimo 5—6, recimo 7—8—9, može i 10, eventualno 20 minuta, znaš već... je li... neka ne bude čisto leksikalno, a nemoj sa nekim originalnim stvarima. To nikog ne zanima! Ti već znaš, je li?« ne smem da mu kažem, da nemam pojma o tome, šta i kako on to misli. Čovek je u rukama brata tajnika, ako se protivim,

osvetiče se u zapisniku ili u Jugoslavenskom Rotaru. Zamislite, ovaki članak u Jugoslavenskom Rotaru: »... zatim je predavao brat ing. Balog. Ne može se ustanoviti o čemu, jer se zbog hrkanja slušalaca nije moglo čuti«... ili da čoveka uopšte ne spomene, to bi strašno bilo... ja tako volim videti svoje ime otštampano. Pa zar samo ja?... Dakle, kako rekoh, u posedu tačnih uputstava idem kući da napišem predavanje. Danas je sreda... imam još vremena... gde je još sledeći utorak... dotle može nešto da mi padne na pamet... ali vreme prolazi... četvrtak, petak, subotom već mislim... do utorka može biti i koji zemljotres, ne veliki, ovako srednji zemljotres, ili poplava, mala poplavica, da se može sastanak odložiti na neizvesno vreme, ... qui tempus habet, habet vitam. Sve je badava, već je tu ponedeljak, još uvijek ništa, ne pada mi ništa na um... Najjednostavnije bi bilo nešto iz struke, ali šta može čovek da piše o putovima... već sam sto puta predavao da su potovi loši, trebalo bi da budu dobri i da zato treba mnogo novaca, kraj!... Ne mogu stalno, stalno svirati varijacije na jednoj temi kao Schubert... Trebalo bi nešto veselo izmisliti... ali ponedjeljak je, mamuran dan... nisam raspoložen... I ako mi nešto padne na pamet, to su same žalostne stvari, na primer, stalno moram da mislim na strahovite noći Svetog Bartula, baš danas... golicam sebe, viceve pričam sebi... govorim sebi na dušu... gledaj, molim te (jer sam per tu sa sobom, u jednom lakomislenom trenutku smo pili per tu u ogledalu, ali već sam se pokajao) kažem sebi, žuri se, molim te. Najzad, gde je najveća nužda, tamo je najbliža pomoć... na kraju krajeva, utorak poslepodne u šest sati... kada sam već izgrizao deset svojih noktiju i pet olovaka... gotovo je nešto, na što braća kažu: »Kako si to samo iz rukava iztresao... sa kakvom lakoćom si to napisao?!« Pri tome ne sme se ispustiti iz vida da su zahtevi prema humoristi veći. Moram da vodim tačnu evidenciju o vicevima, da li sam to već jednom ispričao... Odmah je tu stroga konstatacija: »E, Djula popušta, već nije onaj koji je bio.« Verujte mi, nema žalosnije sudbine nego biti na glasu humoriste. Molim vas, žalite me, zbilja sam za žaljenje... Sad ću odmah zaplakati, tako sam dirnut!«

Kao dobro isproban recept mogu da preporučujem svakome: uzeti jednu gotovu, od drugoga napisanu temu i obraditi je u individualnom stilu. Jer, kako je rekao Voltaire (možda nije Voltaire rekao, nego Madame Sevigné, ili neko treći): *Le style, c'est l'homme!* Svako drugačije piše o jednoj istoj temi, svako ostavlja svoj otisak umnih prstiju na temi. To je i sreća, jer to omogućava uvaženom bratu Guverneru da odjednom sluša više predavača Rotari-Kluba Sombor. Slobodan sam da zadam sebi jednu temu i da to obradim u stilu brata Ivana Kristoforovića, Milorada Pavlovića, Julija Müllera, Karla Zwirschitza i Samka Vujića.

Tema je sledeća: »Na hodniku velikog hotela stoje ujutru cipele gostiju pred vratima soba.« — Evo tema, dolaze varijacije!

Brat Ivan Kristoforović bi to ovako napisao: »Zlatni zraci jutarnjeg sunca obasjaše gole zidove hodnika hotela... hodnika,

koji se proteže kao dugačak tunel... Vazduh je pun poezije, šarene ptičice počinju svoj besplatni koncert na radost maštajuće mase... Pred vratima svake sobe kao budni stražari stoje cipele i cipelice, a na njima, igrajući, blista sjaj božije zore... (da podižu narodno blagostanje i kult čovječanstva)«.

Brat Milorad Pavlović: »Prostudiravši duševnu naklonjenost širokih masa prema stanovanju u raznim svratištima i uzevši u obzir socijalno-etničko-etičko-filozofsku stranu celoga, prividno jednostavnog, a zapravo komplikovanog snopa serije humanih misli, možemo da konstatujemo u jednoj, kratkoj lakoničko-stisnutoj rečenici da ima izvesne, lako neprimetne veze između načina stavljanja cipela pred vrata hotelske sobe i duševnog raspoloženja sretno i nepodozrivo spavajućih ljudskih bića.«

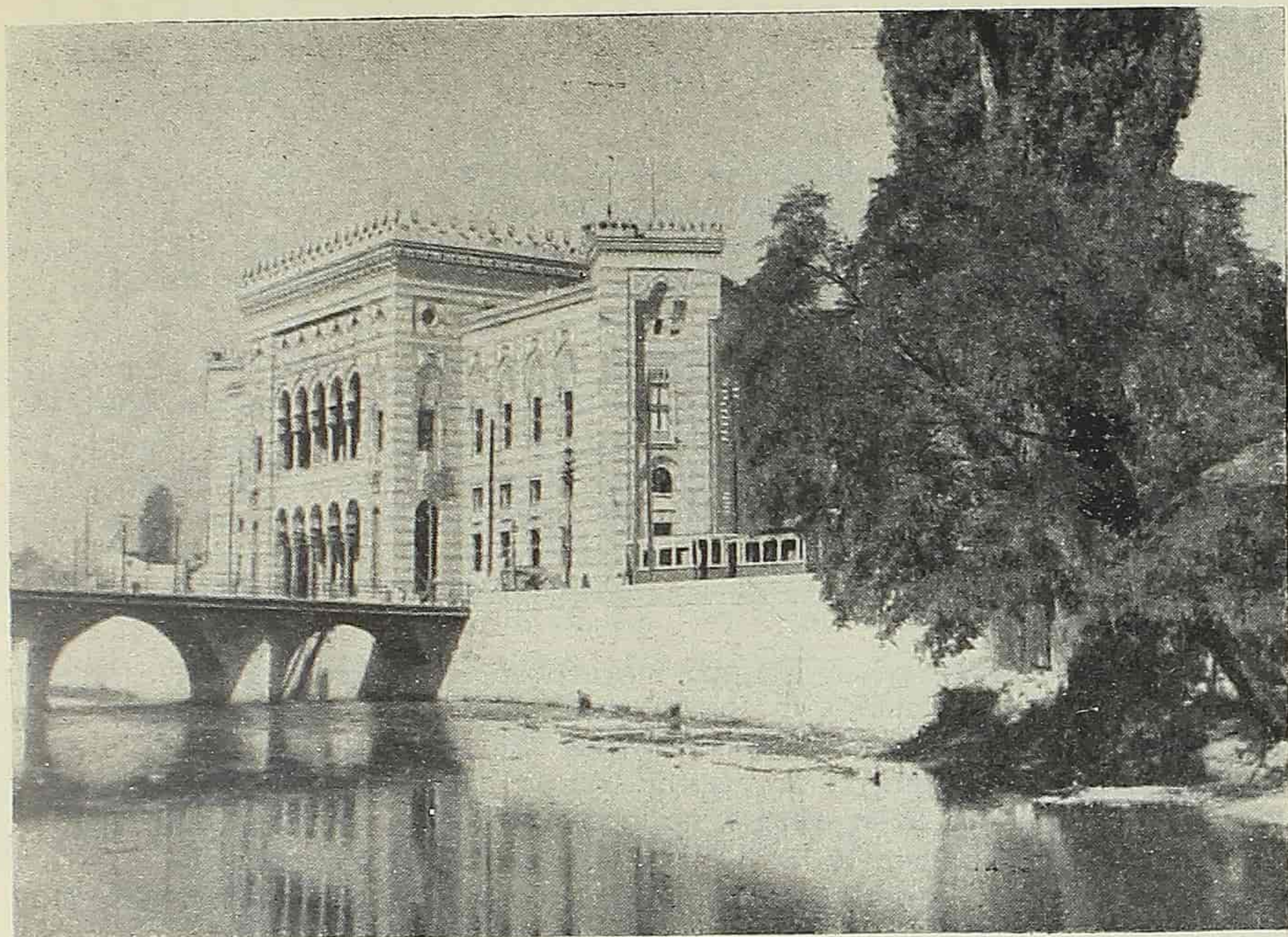
Brat Julije Müller: »Po statistici zavoda za unapredjenje hoteljerstva iz 1679 god. i po izveštaju Centralnog Komiteta za kožnu industriju jasno se vidi da u Zapadnoj Australiji samo 0.174673% stanovništva spava u hotelima, a od toga samo 0.000006 od sto dade svoje cipele čistiti od Lohndienera. Ove cifre, koje su od velikog značaja na industriju pertli za cipele, mogu se tumačiti tim, što u Zapadnoj Australiji uopšte nema hotela, a osim toga uredjenici idu bosu.«

Brat Zwirschitz Karlo: »Šta brate, šta hoćem, hotel, cipela, to mam ja, tata, ja mam cipó numeru 48, šta brate, ja mam hotel, moraš platiš dupla takša, veliki cipó mam, treba tušta šuviks, ali to mi je šuviks.«

Brat Samko Vujić: »Hehehehe... čujte draga braćo, kako sam nasamario Emila i pokojnog Marka Todorovića osamdesetdevete u Nici, na svetskoj izložbi... Hehehehe... oni su metili cipele pred vrata... hehehehe... ja lepo kupim dva para ženskih cipela... hehehehe i metnem pored njihovih cipela... hehehehe. Jutarnjim vozom stigle su njihove gospodje i hoće da idu u muževu sobu, pa vide ženske cipele pred vratima... hehehehe...«

Toliko o predavanjima. Po završetku istih pita se: »Ima li ko od braće da primeti nešto u vezi sa predavanjem?« Niko ne sme da kaže ništa. Na to brat Milenko: »Ako niko neće, onda ću ja!« Pa počinje debata, koja traje kadgod satima, nedeljama, mesecima i ne dozvoljava pojavljivanje novih tema. Tako, na primer, brat tajnik ima od prošlog maja jedno vrlo interesantno, a k t u e l n o predavanje o tome: »Hoće li doći do rata između Nemačke i Engleske?«, ali zbog odugovlačenja raznih diskusija nije još došao red na njega. Jedva čekamo odgovor na jako aktuelno pitanje!

S ovim sam i dovršio ovu, novodno kratku referadu o radu Kluba. Samo još nekoliko reči u završetku! Kod nas na vašarima uvek ima takozvanih brzih fotografa koji slikaju narod i već kroz pet minuta se dobiva gotova slika. Te slike nisu umetnička dela: ljudi kadgod imaju tri nosa i petere uši, čak se desi da je neko slikan u civilu, a na slici ima uniformu, — ali je slika ipak mila uspomena na sastanak. Molim brata Guvernera da ovakim osećanjima primi ovu brzu fotografiju Rotari-Kluba Sombor.

Sarajevo, Vijećnica

Split, luka i dio Diokletianove palače i toranj katedrale

JEDNA GANUTLJIVA ANEKDOTA

Adrinar R o d r i g e z, član R. K. Pacucha, Meksiko)*

Možda nam sudbina ne pruža velike mogućnosti za služenje, ali i mali zadaci za dobro imaju svoje mesto u životu rotarstva. Pre, više od jedne decenije, na jednoj distriktnoj konferenciji, Donald A. Adams, predsednik R. I. ispričao je jednu ganutljivu priču slušaocima, koja me se duboko primila.

Evo šta je.

Jedna žena, obučena u prnje, prolazila je ulicama jednog francuskog grada, vodeći za ruku svoga mališana. Od jednom je zastala da podigne sa zemlje jedan predmet koji je sakrila u rubove svoga sasvim trošnog odela. No time je izazvala podozrenje obližnjeg policajca koji je zahtevao, da mu pokaže, šta je sakrila. Sirota žena, slika nemaštine, spuštenih očiju, pokazala je jedan oštar odlomak razbijene flaše, govoreći: »Ja sam se samo brinula za bosonogu decu«. Ova mizerna i siromašna žena u svojoj savesnosti izvršila je jedan čin u skladu sa rotarskim idealima.

Sudbina ne pruža svima ljudima mogućnosti da izvrše velika i plemenita dela. Srećan je onaj kome život pruža slučajne mogućnosti, da s materijalne strane doprinese svoj deo za progres u svojoj zajednici, odnosno svojoj okolini. Sreća u pomaganju i služenju ne postoji samo u herojskim delima i gigantskim zadacima. Da tu sreću neko otkrije, ne mora biti Aleksandar Veliki ili Pasteur.

Rotarstvo ne zahteva da čovek ima milione u svojim trezorima i da čini serije dobročinstava, kojima bi donekle ublažio nevolju, olakšao bolove i činio unaokolo izvanredna dobra dela. Niti zahteva da se čovek odrekne svih svojih zemaljskih dobara. Rotarstvo jedino traži da se pridržavamo pravila koje je pokretalo duše i obuzimalo srca ljudi kroz vekove — da činimo drugima ono, što bi i mi želeli da oni čine nama. — Da kultiviramo prijateljstvo kao sredstvo za bolje razumevanje naših prijatelja, tako da kroz ovakovo čišće razumevanje možemo ceniti njihove probleme, njihovu radost, njihove nedostatke i njihove sposobnosti.

Jednostavan, ali važan interes rotarstva je, da bi ideal služenja bio najglavniji u aktivnosti njegovih članova. Brzo se može uvideti da je velikih zadataka malo i retko se izvrše, ali kada bi služenje i prijateljstvo preovladalo u nebrojenim, neodređenim i malim događajima u životu, dobra volja došla bi do izražaja. Svi ljudi poseduju kvalitet veličine u izvesnom stepenu, i kad bi to svaki čovek doveo do izražaja, mali zadatci za opšte dobro bili bi uvek izvršeni.

Mi, na primer, možemo kuću, iz koje se iselimo, dati potpuno obnoviti, tako da je novi stanari — koje zapravo i ne poznajemo — nadju čistu i prijatnu. Svaki od nas može učiniti koji korak više od svoga redovnog puta, da bi eventualno pomogao slepom čoveku ili bojažljivom detetu da predje neku prometnu raskršnicu. Jednom reči, svaki od nas mogao bi ići ulicama, skupljajući odlomke stakla, tako da ne bi bosonoga, nevina deca posekla svoje noge... i pored toga što su naša rođena deca dobro obučena.

Taj isti duh može nas voditi u vršenju naših profesija i u rukovanju naših poslova. U tom uverenju, da u ovakom vodjenju izvršujemo jedan istinski rotarski zadatak — onaj koji će smanjiti, i možda potpuno uništiti jednog dana, sve one neukusne borbe, nepoverenja, rivalitet i gorčinu odnosa između trgovca i potrošača, između konkurenata, između poslodavca i nameštenika, što je sve ponekada tako neprijateljsko, zategnuto i zastrašuje, pa čak je i opasno.

Rotar, kada jednom razume rotarstvo, uveri se da po svom zanimanju, pre svega i u prvom redu, postizava služenje zajednici. On shvaća da je njegova najglavnija dužnost da služi svojoj užoj zajednici, pošto njoj duguje jedan dug,

*) Preveo rotar dr. Gligorije Čolaković iz Rotariana, za decembar 1939.

za koji strahuje i sretan je da ga plati. Novčana dobit koju pruža njegovo zanimanje, postaje drugorazredne važnosti, ma da je čest slučaj, da se takva dobit povećava, ako je glavna namera izvršena uspešno. Malo koja zajednica propušta da nagradi one koji joj služe najbolje.

Ideal služenja, vršen sa potpunom iskrenošću, ima tu osobinu da stvara prijatelje. Rotar, željan da služi, stvara lako sebi prijatelje. Rotarstvo unapređuje takva prijateljstva i trudi se da rasprostire svoje ciljeve i uticaj i na ostale narode. Na taj način rotarstvo teži da stvori jedan solidan i trajan mir za ceo svet. Rotarstvo je uvereno da će ta internacionalna prijateljstva medju poštenim ljudima, boreći se ozbiljno za zajednički ideal korisnog i društvenog života, stvoriti — eventualno — jednu silu dovoljno rasprostranjenu i jaku, da odoli napadajima na političke i ekonomske interese koji mogu ugroziti medjunarodni mir u svetu.

Sa sitnim zrnima peska rotarstvo stvara jednu veličanstvenu zgradu. Prividno neznatna ova zrnca peska, to jest dobra dela, čine rotarski ideal služenja stvarnošću.

Vršeci naše dnevne, neznatne zadatke, možda nećemo nikada dostići neki daleki svetao cilj. Ali to stvarno ništa ne mari. Neka nam dozvole da se radujemo, da taj cilj blista medju nama.

ZAGREB VAS ZOVE...

NE ZABORAVIMO DA JE 4 i 5 MAJA 1940 GOD. NAŠA

DISTRIKTNA KONFERENCIJA U ZAGREBU

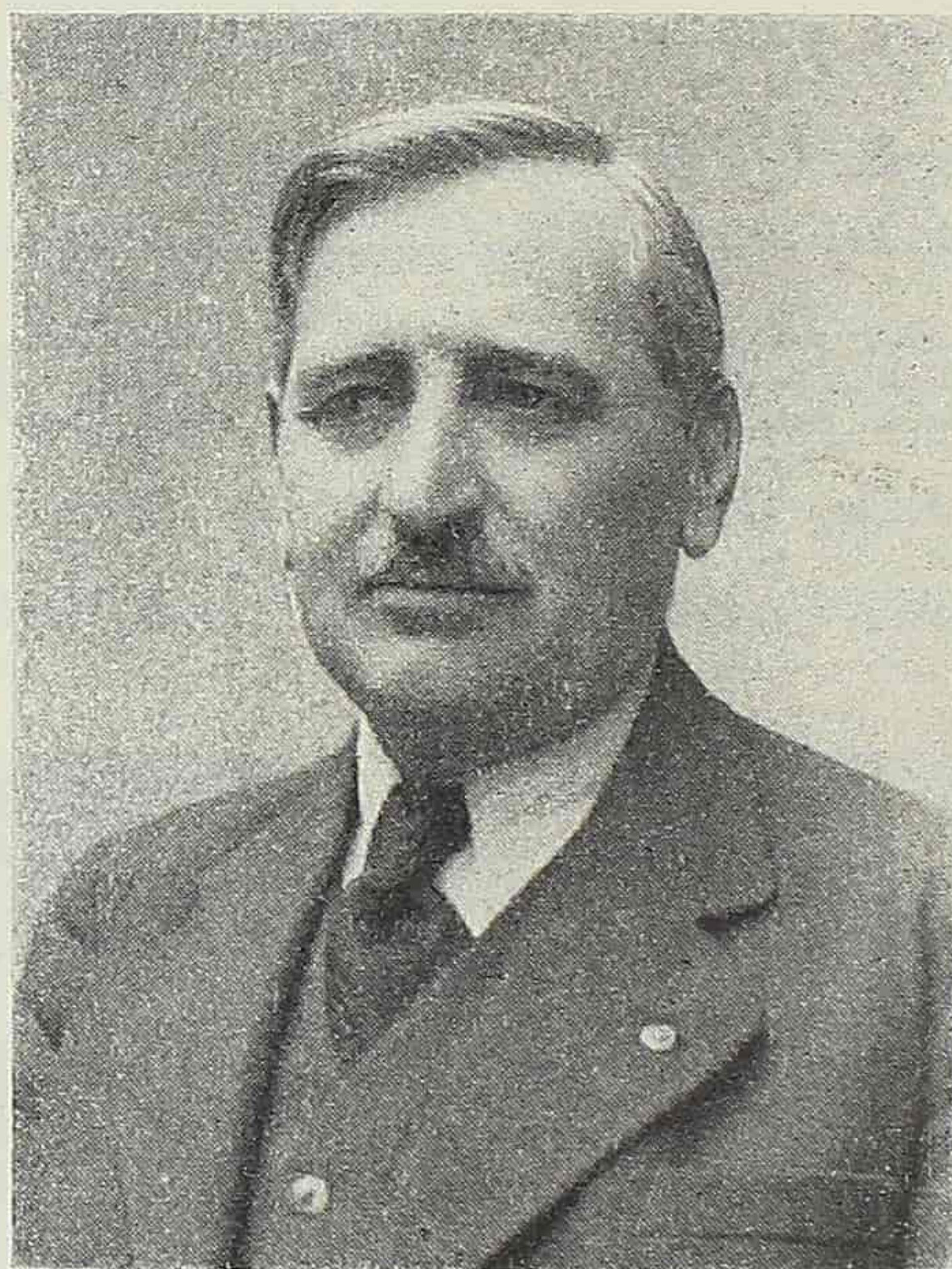
Tržnica u Zagrebu

† МИЛАН ЧЕМЕРИКИЋ

(12 фебруара 1877—11 јануара 1940)

Др. Алексије Јелачић, Р. К., Скопље

11 јануара 1940 год. Ротари Клуб Скопље задесио је врло тежак ударац: преминуо је после тронедељног тешког боловања један од оснивача Клуба, његов дугогодишњи тајник и први претседник, брат Милан Чемерикић.

Покојни наш драги брат родио се 12 фебруара 1877 год. у једној врло старој и угледној националној српској породици у Призрену. Ту је примио у своју душу прве дубоке импресије и задојио се идеалима и тежњама будућих борби за ослобођење свога народа, поробљенога током векова. Средње образовање је добио у Цариграду у Лицеју, а више у Београду на историско-филолошком отсеку тадашње Велике школе где се истакао као студент књижевности код знаменитог професора и књижевног критичара Богдана Поповића. Завршио је студије уочи претварања Велике школе у Универзитет и одмах се упутио у свој завичај као наставник призренске богословије. Затим је службовао као професор у српским гимназијама у Скопљу и Солуну. Није се ограничавао на школски рад у коме се одликовао, него је узео најживљег учешћа у политичкој и револуционарној борби за

ослобођење свога народа, уређивао је српске листове («Глас Народа»), сарађивао је у великом руском листу »Рускоје Слово«, као његов дописник из Солуна; најзад је окупљао народне снаге у политичке и економске организације, а за време малотурског покрета и револуције одржавао је присне везе са турским водећим војним политичарима. О томе времену пуно је причао, увек ванредно занимљиво и сликовито, али многе важне детаље је изостављао, сматрајући да га и даље везује заклетва да се извесне ствари никада не објављују... Између других добро је познавао и будућег творца нове Турске, Кемала Ататурка, о коме је једном приликом у нашем Клубу одржао прекрасну козерију.

У Балканском и Светском рату покојни Чемериќић узима живо учешће, као и у организацији ослобођених крајева између та два рата. Пролази кроз албанску Голготу, па остатак рата проводи у Женеви и Паризу, неуморно радећи као публицист, предавач и информатор савезничког и неутралног јавног мњења о српској и југословенској ствари. Одличан познавалац свих међународних проблема, а нарочито проблема балканских, познавајући све балканске језике, а од светских савршено се служећи француским, на којем је ванредно лепо писао и говорио, велики ерудит, одличан стилист и прекрасан говорник са пуно духовитости и супериорним даром убеђивања, Чемериќић се веома истакнуо на међународној арени.

После победе и повратка у отаџбину покојник није ушао у државну службу коју је био пре рата напустио, нити је тражио неке компензације и повластице за свој дотадашњи рад. Одао се поново политичком, привредном и културном раду, организујући трговачко-индустриску комору (на почетку то се звало »Трговачки одељак«), уређујући листове »Привредни преглед« и »Јужна Србија«, оснивајући Научно Друштво Пријатеља Француске и друга удружења. Био је још и директор банке »Вардар« која је стајала на завидној висини, уживајући велики углед у пословном свету.

Када је отпочела у Скопљу акција за оснивање Ротари Клуба, природно је, да је наш драги брат Милан био међу првима и да је изабран за првог претседника Клуба. Онда је током пет година био неуморни клупски тајник и као такав је најактивније радио на сазивању, припреми и успелом остварењу Пете дистриктне конференције у Скопљу, чији је био тајник (маја 1937 год.). У нашем клубу је заступао класификацију »државна администрација«, пошто је постао начелник одељења за трговину, индустрију и занатство Кр. Банске управе Вардарске бановине. На томе положају доказао је исто тако као на свима другим, своје врло лепе способности, широку културу и неуморну радну снагу. У клубу нас је брат Милан стално обавештавао о свима важним проблемима привреднога живота, али није било ниједног проблема чијем расветљавању он не би допринео и који би остао ван поља његове пажње и интересовања. Поред проблематике општег и локалног значења брат Милан се нарочито занимао

за чисто ротарска питања, идеолошка и организациона. У свима ротарским манифестацијама Клуба, дистрикта и ван дистрикта он је узимао најживље учешће» ишао је и у Беч, и у Стокхолм, и у Венецију. А био је и члан нашег Југословенско-бугарског малог комитета и као такав заступао је дистрикт и наш клуб на конференцијама у Софији и Београду. Ово његово учешће, о којем је поднео нашем Клубу, као увек, исцрпан и веома занимљив реферат, било је последњи важнији акт покојника у ротарском животу. Већ болестан и спремајући се ускоро да се подвргне озбиљној операцији, он је последњи пут био међу нама, тежећи да не поквари фреквенцију, јер је и у томе погледу био увек међу првима. Своју тешку болест, која га је одвела пре времена у смрт, подносио је стоички, не губећи ни на тренутак добро расположење и интересовање за све, па и за клупски живот, мада су његове муке биле чешће пута велике. И до самих последњих тренутака живота сачувао је ведрину и јасноћу духа које су га увек одликовале.

Лик Милана Чемериќића остаће урезан у сећању свију који су га познавали, а нарочито ротарске његове браће, као лик човека високе интелигенције, пуна дружевности и племенита срца.

Брат др. Првош Сланкаменац опростио се је у име Р. К. Скопље од брата Милана, после опела пред црквом, овим говором:

Драги брате Милане,

Твоја браћа Ротари, које си Ти много волео и који су Тебе исто тако много волели и поштовали, преко мене се праштају овога часа с Тобом.

Твојом смрћу наш Ротари Клуб задесио је тежак удар. Клуб губи свог оснивача, првог претседника, свагдашњег члана управе, а чланови губе драгог брата, мудрог саветника и ревносног будилника на вршење ротарских дужности. У нашим срцима се мешају и преливају осећања љубави и поштовања према Теби и Твом делу међу нама. Ти си био међу нама и брат ротар и учитељ ротарских дужности. За прву службу дајемо Ти овога тренутка тугу, жалост и бол, а за другу захвалност. У будућности, за сва времена, остаје у срцима нашим драга и светла успомена на Тебе лично, а за Твоја дела ћемо Ти свагда одавати признање, сећајући се Твог ротарског делања и трудећи се да Те подражавамо.

Ти си био одличан ротар. То значи на нашем језику да си био одличан члан међународног братства, у ком се уједињују сви људи света у служењу идеји међународне солидарности, међународне, а то ће рећи општечовечанске, или, још боље да кажем, свечовечанске љубави. Крајњи циљ Твога живота био је највиши наш идеал: ч о в е ч н о с т. Зашто си Ти могао постати тако одличним ротаром? Зато што си имао најбоље предуслове. Могао си да постанеш међу првима у служењу идеји међународног братства само зато, јер си умео служити свом народу, својој нацији. Твој живот ван клуба је добро познат. Не треба овде да га приказујем. Нарочито пре ослобођења, кад је све давано и све стављано на коцку

за добро и слободу свога народа, своје српске нације, Ти си био међу првима. Ово Твоје дело други ће описати достојно. Ја хоћу, као ротар, да речем овде данас да се међународном братству може служити само кроз службу и преко службе свом народу и својој нацији.

Потребно је то данас, више него игда нагласити, драги мој Милане. Не може нико волети човечански род ко није научио љубити свој род. Многе су марке међународне солидарности и братства данас. Многи се горде и поносе часним именом међународног службеника. Али запитајмо сваког од њих: Може ли ко љубити човечанство, човечност, ко сеје раздор, мржњу, злобу и смрт у свом народу? Зар може осећати неко љубави према странцу, ко нема љубави према целом свом народу, према свима редовима, свима класама и свима слојевима свог рођеног народа? Не. Истинско човекољубље почиње од најближег, од свог најрођенијег. Само ко осећа свој народ као вредност, тај ће умети волети, поштовати и ценити и туђе. Ко буде умео бити истински народољубац у доситејевском смислу, а то значи на савременом језику, ко буде умео бити истински демократа, као што си Ти био, тај ће умети бити истински службеник међународног братства. Идеал братства, којим опасују Ротари цео свет, људе свих раса и свих поднебља, плод је високе цивилизације и културе хришћанске Европе.

У тој служби Те знамо, у њој смо Те заволели и научили поштовати.

Твоја реч међу нама ротарима била је љупка и мила кад се неговало осећање браства и солидарности, или кад се радило о делу, о раду, о истрајности, о прегнућу у оквиру ротарских дужности, Твоја реч је умела бити и оштра. И такву смо је радо примали, јер смо знали да иза Твоје оштре речи стоји оштра и бистра мисао, која право гледа циљу и јасно га види. И Твој ход ка циљу је био прав. Зато смо Те и слушали и ишли с Тобом здружени ротарском солидарношћу и братством љубављу.

Зато смо данас тужни и жалосни што Те губимо лично. Али смо горди што Твоје ротарско дело остаје међу нама, као наша вредност, наш понос. Зато Ти, Милане, хвала.

Није само Ротари клуб где сам сарађивао с Тобом. И Скопско научно друштво и Српско просветно и културно друштво *Просвета* жале за Тобом и Твојом сарадњом. Скопско научно друштво губи у Теби свог Редовног члана, а *Просвета* свог првог претседника. У Скопско научно друштво Те је увело Твоје лепо перо, којим си дуги низ година служио свом роду одлично, а у »Просвету« Те је увела, још у неослобођеној отаџбини, љубав ка српској просвети и српској књизи и писму. И Твоји другови из Скопског научног друштва и Просвете праштају се данас од Тебе преко мене. И у њихово име, као и у име Твоје браће ротара кажем Ти, драги наш Милане, последње Збогом.

Слава Ти и лака Ти била слободна родна грудa!

† STJEPAN JURAŠ

Rotarska godina 1939/40 nije nam osobito sklona ni milostiva. Nemila i crna smrt otima iz naše sredine sve po izbor našu braću rotare. A baš u ova teška i mutna vremena, kad ima malo nade da će pamet i razbor, ljudsko duboko osjećanje i riječ tolikih, po duhu i srcu velikih duhova, razbiti tamne i krvave oblake, a narodima donijeti toliko i željeni i potrebni mir, mi rotari još bolnije osjećamo teške gubitke one braće, koja zavazda ostavljaju naše rotarske redove i kojima je vrlo često teško naći dostojnu zamjenu.

U noći između 12 i 13 januara o. g. preminuo je u Slavonskom Brodu na samoj dužnosti, već dugo mučen teškom bolešću, naš brat rotar Stjepan Juraš, direktor Prve jugoslavenske tvornice vagona itd.

Pokojni brat Stjepan posvetio je sav svoj plodni život našoj mladoj i još nejakoj metalurgijsko-mašinskoj industriji, u kojoj je slovio kao jedan od najodličnijih stručnjaka. Nema plemenitijega osjećanja od osjećanja da se dužnosti svoga zvanja i poziva vrše zdušno, savijesno i predano. Time se i svojoj porodici i svojoj zajednici i zemlji najobilatije vraća dug i najplemenitije služi. Do posljednjega daha života vršio je pokojni brat Stjepan svoju dužnost i time i najbolje zasvjedočio da je bio i po srcu i po duši, po osjećanju i ispunjavanju svojih dužnosti pravi rotar. Pa kako da nas sve ne boli što nas je ostavio, i kako je težak udes i gubitak zadesio napose naš rotarski klub u Slavonskom Brodu, kada je izgubio tako odličnoga člana i neumornoga radnika, druga i prijatelja.

Neka je vječan i trajan spomen među svima rotarima pokojnom bratu Stjepanu Jurašu.

OBAVIJEST

Rotary klub Sušak održaje svoje sastanke u restauraciji »Lipa«.

Novi tajnik varaždinskog kluba je rotar Robert Kronast, Trg Kralja Tomislava 7.

I Z N A Š E G D I S T R I K T A

P R O M J E N E U Č L A N S T V U :

NOVI ČLANOVI:		
Ime, prezime i zanimanje Mjesto	Klasifikacija	Adresa 1) poslovna 2) privatna
KARLOVAC:		
Ercegović Mirko profesor	Trgovačka škola (akademija) Commercial schools	1) Drž. trg. akademija 2) Rakovac 8
Lipovšćak dr. Ivo šef redarstva	Upravno pravo — javna sigurnost Public safety	
LJUBLJANA:		
Brilej dr. Arnošt	Mestna uprava Municipal Government administration	Dalmatinova 1/II
Gregorič Beno	Drogerija Drugs retailing	Marmontova ul. 16
Heinrihar Minko	Električni predmeti Electric equipment and supplies retailing	Gospodsvetska cesta 13
Lavrič Josip	Usnjarstvo Leather taming	Pod trančo 2
Likar ing. Boleslav	Centralna kurjava in ventilacije Heating and Ventilating	Tavčarjeva ul. 6/II
Lunaček dr. Aleksander	Uprava gradbenih podjetij Building construction	Bleiweisova cesta 48
Mulaček Franc	Pečarstvo Stove manufacturing	Cesta na Rožnik
MARIBOR:		
Benko Josip industrijalac	Industr. mes. izdelkov Meat products	1) Murska Sobota 2) » »
Lah Jakob trgovec	Konfekcija Men's & women's clothing	1) »Lama«, Jurčičeva 4 2) Glavni trg 2
Škraj Josip trgovec	Manufaktura Dress-material & tailor's clothing	1) Slovenska ul. 12 2) Kamniška cesta 16

<p>NIŠ:</p> <p>Bogdanović Andrija uprav. fil. Hip. Banke</p> <p>Čermilo Djoka</p>		<p>1) Filijala Hipot. banke 2) Karađorđeva 3</p> <p>1) Lešjaninova 21 2) Mnjačevićeva 2</p>
<p>SKOPLJE:</p> <p>Martinović dr. Djuro načel. Kr. banske uprave</p> <p>Galić Branko gvoždarski trgovac</p>	<p>Sanitetska služba Sanitary service</p> <p>Trgovina gvoždem Hardware retailing</p>	
<p>SOMBOR:</p> <p>Stevanov Sava gradski adm. savetnik</p>	<p>Gradska admnistracija Municipal administra- tion</p>	<p>1) Gradska kuća 2) Pašićeva br. 3</p>
<p>SUBOTICA:</p> <p>Simić I. Sava vlasnik tt. Centralna spedicija</p>	<p>Medjunarodno otprem- ništvo</p>	<p>1) Manojlovićeva ul. 6 2) Aleksandrova 15/I</p>
<p>VELIKA KIKINDA:</p> <p>Bukur Dušan</p> <p>Nemet Djura</p>	<p>Gajenje industrijskih biljaka</p> <p>Trgovina kolonijalne robe na veliko</p>	<p>1) Kralja Aleksandra 57</p> <p>2) Vilsonova ul. 39</p>
<p>VRŠAC:</p> <p>Isakov dr. Živojin pretstojnik policije</p>	<p>Javna sigurnost Public safety</p>	<p>1) Pretstojništvo policije 2) Šterijina 109</p>
<p>ZAGREB:</p> <p>Bajraktarević Suljo vlasnik tvrtke</p> <p>Erny Bogoslav član uprave Jadr. straže</p> <p>Lunaček dr. Valdemar vanredni profesor</p> <p>Tomljenović Rudolf činovnik</p>	<p>Prodaja ambalaže Packing distributing</p> <p>Patriotska udruženja Patriotic associations</p> <p>Politička ekonomija Political economy</p> <p>Prodaja lakova Varnish distributing</p>	<p>1) Tomašićeva 10 2) Voćarska 54</p> <p>1) Gajeva ulica 28 2) Pantovčak 100</p> <p>1) Pravni fakultet za- grebač. sveučilišta 2) Wilsonov trg 3</p> <p>1) Radnička cesta 43 2) Boškovićeva 33</p>

ISTUPILI IZ KLUBA:

BEOGRAD: Stevan Ćirić
Mihajlo Petrović

LJUBLJANA: Dr. Stojan Bajić (zbog premještaja)
Dr. Mirko Božić (zbog bolesti)
Dr. Josip Krevl (zbog bolesti)

MARIBOR: Ivan Gračnar

SKOPLJE: Milan Čemerikić (umro)

SLAVONSKI BROD: Stjepan Juraš (umro)

SUŠAK: Milivoj Mezzorana

VARAŽDIN: Nikola Bosanac (zbog premještaja)
Dr. Artur Krajanski (zbog bolesti)
Miroslav Liby (zbog bolesti)

VELIKA KIKINDA: Dr. Leander Brozović (zbog premještaja)

ZEMUN: Dr. Svetislav Popović

RAD NAŠIH KLUBOVA

BAČKA TOPOLA. — Tokom meseca januara održana su 4 redovna sastanka sa prosečnom frekvencijom od 89.06%. Na sastanku od 3-eg održao je predavanje br. Rajković Mile pod naslovom: »Demonstracije i postupak organa javne bezbednosti«; 9-og br. Horvath Šandor: »Šumarstvo Jugoslavije«; 16-og br. Beck Bela: »Uticaj evropskog rata na nabavku pamučnog sirovog materijala«, i 23-eg br. Vig Josip: »O novoj poreskoj Uredbi«. Sva predavanja su pažljivo saslušana i nagradjena živim aplauzom. Naš sastanak 5-ti sa dana 30 I premestili smo na dan 1 II usled zvanične posete guvernera br. Alaupovića.

BANJA LUKA. — U januaru mjesecu održali smo 4 sastanka sa prosječnom frekvencijom 60.69% i na kojima je redovno brat tajnik obavještavao braću o interesantnim novostima iz nedjeljnih izvještaja domaćih i stranih klubova, te News Letters-a, Paris Rotary-a i t. d.

Braća su na svakom sastanku referisala o aktuelnim problemima i novostima iz pojedinih zvanja.

Brat Moljević je održao predavanje: »O komunikacijama u Vrbaskoj banovini«.

Za postradale u Turskoj prilikom posljednjih zemljotresa dali smo prilog od Din. 500.—, a posebno smo povelili akciju

u gradu za organizaciju prikupljanja priloga za četiri porodice učitelja Poljakâ, izbjeglih k nama.

BEOGRAD. — Izvještaj za decembar 1939. Na 548 sastanku 4 XII 1939 održao je rotar Mil. Naumović predavanje o temi: Dužnosti i prava neutralaca u vezi sa blokadom i ratnom kontrolom.

Na 549 redovnom sastanku održao je rotar Aron Alkalaj predavanje o temi: Ratne prilike i neprilike kapitalista.

550 redovni sastanak 18 XII 1939 održan je kao komemorativna sednica, na kojoj je odana pošta pok. bratu Edi Markoviću koji je toga dana ujutro poginuo nesretnim slučajem.

Na 551 sastanku 25 XII 1939 referisao je počasni član dr. V. Kujundžić o svojoj poseti R. K. Subotici u svojstvu pretstavnika R. K. Beograd na proslavi 500 sastanka i 10-godišnjice subotičkog kluba. Zatim je gost rotar dr. A. Jelačić održao predavanje o temi: »Razmena stanovništva i promene granica u Srednjoj Evropi«.

BEOGRAD. — Na 552 redovnom sastanku 2 januara 1940 g. održao je brat Admiral Prica veoma zanimljivo predavanje o savremenom pomorskom ratovanju i pravim dužnostima pomoraca.

553 sastanak 13 januara 1940 g. uoči pravoslavne Nove godine, održan je prema tradiciji kao Ladies' Night, uz prisustvo sestara i uglednih zvanica.

Na 554 redovnom sastanku 22 januara 1940 g. prisustvovao je gost iz Londona — gosp. Tereščenko, bivši ministar u ruskoj vladi kneza Lvova. Predavanje je održao g. ing. Pohl, na temu: proizvodnja cinka u vezi sa elektrifikacijom Bosne i Podrinja.

Na 555 redovnom sastanku 29 januara 1940 g. održao je gost rotar Todor Mahin iz Zemuna jedno veoma interesantno predavanje o odnosima Finske sa Rusijom u toku istorije i o uslovima, pod kojima se vodi danas rat u tom delu Evrope.

BITOLJ. — Održano je 5 sastanaka koji su zbog izuzetno oštre zime bili slabije posećeni no obično.

Na sastanku od 17 I 1940 prisutna braća su osvežila svoje uspomene na nedavno preminulog brata M. Čemerikića, jednog od najagilnijih članova našeg kumovskog kluba — Skoplje.

31 I 1940 tretiralo se pitanje o pomoći siromašnim građanima Bitolja, pa se došlo do zaključka da bi se to najbolje postiglo kada bi se toj sirotinji dala do-

zvola za sađenje duvana, ali s tim da im se u tu svrhu nađu sredstva za finansiranje do otkupa duvana.

BRČKO. — U mjesecu januaru o. g. imali smo četiri klupska sastanka koji su dali prosječnu frekvenciju od 54.69%. — Na ovim sastancima, pored rješavanja tekućih klupskih stvari, primali smo i odašiljali nedjeljne izvještaje kako od domaćih tako i od inostranih klubova. — Prigodom Božićnih praznika i nastupa nove godine primili smo veliki broj čestitaka od raznih domaćih i inostranih klubova. — Na sastancima su braća redovito podnosila svoje referate iz zvanja koja su od ostale braće uvijek sa pažnjom i razumijevanjem saslušana. — Brat dr. Martin Ikić dao je obrazloženje o »Projektu novih političkih zakona«, dok je brat Hakija H. Selimović održao svoje predavanje »Najnovija Uredba o tečevinskom porezu i njezina primjena na obveznike tečevine počevši od 1 januara 1940 godine«. — U ovome mjesecu privedena je kraju odluka da se obuče 10-tero djece osnovnih škola, kao i doznaka iznosa od 1.000.— Din. za stradale od zemljotresa u Turskoj. — Kako su u ovome mjesecu naša braća pravoslav. vjere slavila pored Božićnih praznika i svoje Krsne slave, a braća muslimanske vjere Kurban bajram, to su ostala braća svojim posjetama u domovima braće, koja su slave slavila, uveličali i u drugarskom i bratskome razgovoru ugodne časove provodili. — Karitativan rad nastavljen je i u ovom mjesecu pomaganjem dječjih kuhinja, dok su se sestre, kao članice i odbornice tih kuhinja, svojim radom brižljivo brinule za napredak i dobro vođenje tih školskih kuhinja. — Naš Fond zimske pomoći, pored priloga za stradale od zemljotresa u Turskoj, uvećan je još za 138.— dinara.

ČUPRIJA-JAGODINA-PARAĆIN — imao je u mesecu januaru, usled velike zime i snega, vazda saobraćajnih poteškoća, te su sastanci održavani samo ograničeno, i to još pod otežanim okolnostima.

Iako su naše tri varoši blizu jedna drugoj i nalaze se na glavnoj pruzi i na glavnom međunarodnom auto-putu, one su bile u ovom mesecu takoreći otsečene jedna od druge. Nismo se mogli koristiti ni železnicom niti putom, da bi došli na sastanak bilo u Čupriju, bilo u Jagodinu. Vozovi su imali obično veliko zakašnjenje i sav auto-saobraćaj na carskom putu bio je usled smetova preki-

Oj Moravo — moje selo ravno, uzalud ravno, kad si vodoplavno
i zatrpan santama leda.

Na medjunarodnom putu izmedju Ćuprije i Jagodine. Put je preriven od vode.

nut. I da je bio put prohodan, ne bi mogli upotrebiti privatne automobile, pošto je saobraćaj privatnim automobilima posle 9 časova uveče zabranjen.

Ceo mesec januar bio je u našem Pomoravlju izuzetno hladan i toplota je bila kroz ceo mesec dana ispod nule (21 januara bio je najveći mraz -24°C). Mrazevi su bili jaki i praćeni po katkad i vetrom »košavom«. Košava je prava napast, naročito u zimi, ona znatno snižuje toplotu, probija i najtoplija odela, sprečava svaki boravak van kuće i vani je nepodnošljiva. Kada je hladno i košava duva, niko bez najveće nužde ne izlazi van kuće i kamo da pomisli na sastanak u susednoj varoši. Košava prenosi pali sneg i u toku nekoliko časova napravi na putu velike smetove, tako da ukoči sav kolski saobraćaj. Na putu od Paraćina do Jagodine radenici su probijali smetove čitavu nedelju dana, a kada su u tome naposljetku uspeli, košava je ponovo dunula i za čas zatrpala iznova sa mukom probijene prolaze.

Nekoliko naše braće iz Čuprije uzeli su taksi i krenuli 30 januara na sastanak u Jagodinu. Tamo su još dobro stigli, ali na povratku se auto zaglavio u snegu i braća su po mraku i mrazu morali peške produžiti za Čupriju.

Početkom februara sneg je počeo da se topi, reke i pritoci Morave naglo nadolaze. Morava plavi i izbacuje sante leda na njive. Put između Čuprije i Jagodine na nekoliko mesta je preriven od vode i na putu nalaze se velike sante leda, debljine od 30 cm. Dakle opet smetnja u saobraćaju i našim sastancima.

Nadamo se da će se vreme prolepšati i da će u februaru mesecu biti obnovljen redovan saobraćaj, te da ćemo već jedanput dobiti karte za benzin i dozvolu upotrebe privatnih automobila.

DUBROVNIK. — Rad našeg kluba u mjesecu januaru bio je vezan uz događaje: lokalne, u državi i vanjskom svijetu.

Novosti iz zvanja iznašane su skoro na svakom sastanku, a tom predmetu je osobito posvećen posljednji sastanak u mjesecu.

Održano je više referata, koji su obradjivali razne privredne grane, kojima su pojedini članovi zaposleni.

Tajnik je redovito obavještavao o zanimivim novostima iz izvještaja domaćih klubova i razni referenti iz »News Letters, Mitteilungsblatt-a, The Rotarian, Paris Rotary, Rotariano Argentino i t. d.

Tokom ovog mjeseca raspravljano je mnogo o primanju novih članova. Kako su uslijed više razloga otpala u ovoj godini 2 člana, moramo primiti još bar 2 nova člana, a po mogućnosti i više.

Klub u Splitu je namjeravao da održi s nama i Šibenikom međjugradski sastanak u Splitu. Pošto smo poziv dobili kasno i nijesmo imali dovoljno vremena, da taj predmet dogovorimo, morali smo telefonski sastanak otkazati i zamolili smo Split, da se sastanak odgodi na proljeće.

KARLOVAC. — U ovom mjesecu bila je frekvenca u našem klubu slaba, a uzrok je vrlo loše vrijeme: neobično veliki snijeg i zima, snježna vijavica spriječila je braneći iz okolice dolazak na sastanke. Osim toga nekoja braća radi prehlade nisu smjela kreveta ostaviti. Održana su 4 sastanka sa prosječnom frekvencom od 66%. Održano je jedno predavanje novo primljenog brata dra Ive Lipovščaka o kolijevci rotarstva: »Chicago«, te jedan referat brata dra Grahe: »O komunalnoj politici našega grada«. Na svakom sastanku pak vodila se debata o aktuelnim problemima i novostima kod nas kao i u svijetu.

Brat Vuković referisao je o podjeli darova prigodom Božića 30-torici siromašne djece gradskog obdaništa, koju je klub potpuno obukao. Odijelo, obuću, rublje, te kapu sa šalom dobilo je svako dijete.

U klub stupio je novi član br. dr. Ivo Lipovščak, koji je premješten sa Sušaka za pretstojnika redarstva u Karlovac, a bio je član R. K. Sušak.

Brata tajnika Peru Košćevića, koji je opet pozvan na vojnu vježbu u Niš i tom prilikom posjetio tamošnji bratski klub, zamjenjuje brat tajnik II Hoppe.

Za nevoljne sakupljeno Din 223.—

KRANJ je imel v januarju 1940 pet sestankov s povprečno frekvenco 83,53%. 100%-no frekvenco je imelo januarja 9 članov. Več sestankov je bilo posvećenih pripravam za proslavo obletnice inauguracije kluba. Ob priliki obiska 2 članov ljubljanskega kluba je imel predsednik Karl Česenj predavanje: »Služenje v poklicu«. V dobrodelne namene smo zbrali 420.— din. Br. Heller Artur je daroval na sestanku 842.— din. za siromašne učence drž. tekstilne šole v Kranju.

LESKOVAC. — U mesecu januaru održana su četiri sastanka. Predavanja su održana sledeća: dr. Radaković Du-

šan »Zubi i njihov uticaj na čovečije zdravlje«; dr. Pijade Velizar »Higijena pre trista godina«.

Donet je zaključak da se proslava 35 godišnjice Rotarstva proslavi što svečanije i da sastanak bude sa sestrama.

Za propagandnog člana za ovogod. distr. konfer. određen je brat dr. Pijade Velizar.

LJUBLJANA. — V mesecu januarju smo imeli 5 sestankov s povprečno frekvencu 73.38%. Sprejeli smo 7 novih članov: Josip Lavrič, usnjarstvo, ing. Boleoslav Likar, centralna kurjava in ventilacije, Franc Mulaček, pečarstvo, dr. Arnošt Brilej, mestna uprava, Beno Gregorič, drogerija, Minko Heinrihar, električni predmeti, dr. Aleksander Lunaček, uprava gradbenih podjetij. Žalibog, moramo pa registrirati tudi 3 izstope iz kluba in sicer: 2 zaradi težke bolezni in 1 zaradi premestive. Med predavanji in referati so omembe vredni sledeči: Zdenko Knez: o načrtu uredbe o kontroli cen; Josip Kavčič: o položaju tekstilne industrije z ozirom na pomanjkanje surovin; dr. Viljem Krajči: o rotarski ideologiji (to predavanje je bilo 10. januarja, ko so bili prvič prisotni novo sprejeti člani), ter končno dr. Ciril Pavlin: »Davčna reforma in etika«. Od naših članov so imeli v mesecu januarju 100%-no frekvenco 18. — V dobrodelne namene smo nabrali din. 1.283.—. — Posebno nas je veselilo, da smo iz tedenskih poročil mogli konstatirati, da dela večina klubov na notranji ekstenziji, kar je v današnjih težkih časih hvale vredno.

MARIBOR. — Meseca januarja smo imeli štiri redne sestanke s poprečno zelo dobro frekvenco (83,76%). Naši bratje so obiskali tudi nekatere druge klube (Beograd, Ljubljana, Zemun). Tudi goste smo pozdravili pri nas — rotarja A. Agnolo iz Ljubljane in rotarja G. Kirchnerja iz Haife. — Na prvem sestanku so bili kot gosti navzoči trije kandidati za nove klubove člane. V ta namen je imel brat pastprezident Sabotný predavanje, ki je po svoji vsebini »Rotarstvo in človečanstvo« prožilo našim gostom globok vpogled v rotarsko idejo. Na tem sestanku smo se tudi spominjali usode finskega naroda ter sklenili, da pošljemo finskim rotarjem — v roke rotarja Thorwalla — naše pozdrave i nizraze naše iskrene simpatije. Omenjen je bil tudi jubilej enega naših najagilnejših bratov — dvajsetletnica obstoja črevljarske industrije našega brata Draga Rogliča, ki je bil ob tej

priliki deležen toplih čestitk. — Na drugem januarskem sestanku smo sprejeli v naš klub dva nova člana: brata Jakoba Laha (konfekcija) in brata Josipa Šraja (manufaktura). Predavanje je imel brat Kasper, koji je govoril o svojem poklicu — novinarstvu. Uvodoma je govoril o pojmu in pomenu novinarstva, nato pa o razvoju časopisja. Druga zanimiva in aktualna točka tega sestanka je bila debata o novih davčnih zakonih. — Na tretjem sestanku se je števili naših članov povečalo za novega brata: sprejeli smo v našo sredo brata Josipa Benka, industrijca iz Murske Sobote (industrija mesnih izdelkov). Spomnili smo se žrtev strašnega potresa v Turčiji ter odobrili za tozadevno zbirko din. 500.—. Predavanje brata Jurkovića o »slinavki in parkljevki« so poslušali bratje z velikim zanimanjem in se ravnoliko udeležili tudi tozadevne debate, ki je sledila aktualnemu predavanju. — Zadnji sestanek je bil, kakor po navadi, posvečen mednarodnomu služenju. Brat pastprezident Rapotec je predaval o delovanju angleških in francoskih rotarjev, brat predsednik Šlajmer pa je poročal o švicarskih klubih.

NIŠ. — U toku meseca januara klub je održao pet sastanaka. Prosečna frekvencija 77.80%. U torbu za nevoljne skupljeno je din. 252.—.

Klub je dobio dva nova člana. Br. Djoka Čermilo i Andrija Bogdanović svečano su primljeni u članstvo na sastanku od 3 januara.

Za pomoć postradalima u Turskoj klub je uputio br. guverneru svoj prilog od din. 500.—. Klub se i dalje stara o četvoro siromašne dece.

Klub je otkupio 32 primerka knjige br. ing. Sv. Novakovića: »Sprečimo poplave pošumljavanjem«, a Kralj. ban. uprava Moravske banovine naknadno nam je dala još 40 primeraka, tako da je klub u nastavku svoje akcije za pošumljavanje poslao po jedan primerak besplatno svim školama u srezu niškom za školske knjižnice.

Br. dr. Milan Sokolović je u dva maha čitao svoj zanimljivi referat: »Novosti iz rotarskog sveta«.

NOVI SAD. — Usled velikih srpsko-pravoslavnih praznika Klub je u mesecu januaru mogao da održa samo dva redovna sastanka.

Na prvom sastanku od 12 januara, posle pozdrava i saopštenja br. dra Miloša Petrovića, pretседnika, i posle opširnog izveštaja br. tajnika, održao je

referat br. ing. Danilo Kačanski o svojim utiscima i zapažanjima iz Ljubljane. On se pri tome naročito zadržao na urbanističkim problemima, iznoseći njihovo celishodno rešenje, upoređujući ih sa mnogim otvorenim problemima našeg grada. — Lep i zanimljiv referat brata Dančike dao je povoda interesantnoj diskusiji, u kojoj su mnoga pitanja raspravljana, a naročito još uvek aktuelno pitanje podizanja nove zgrade Okružnog ureda za osiguranje radnika u Novom Sadu.

Na drugom sastanku od 26 januara br. Julije John, potpredsednik, u zameni obolelog brata predsednika, komemorirao je smrt braće: Milana Čemerikića iz RK Skoplje i Stjepana Juraša iz RK Sl. Brod. Posle tajničkog izveštaja brat Julije Krajačević održao je referat o radu i uspehu zemaljske konferencije privrednih komora, koja je 16 i 17 o. m. održana u Ljubljani, a na kojoj je on kao potpredsednik i zvanični delegat ovdašnje Trgovinsko-industrijske i zanatske komore uzeo učešća. Br. dr. Mirko Balabušić prikazao je zatim značaj i karakter novih poreskih opterećenja kao i njihovu štetnost po nacionalnu privredu. Živa diskusija u kojoj su još uzeli reč i braća: dr. Branko Petrović, ing. Wilim Weiss i ing. Danilo Kačanski, svestrano je osvetlila ovo važno pitanje.

OSIJEK. — Ovaj mesec bio je većinom posvećen diskusiji privrednih pitanja. Tako je na predlog brata Dožudića 11 januara održano t. zv. Poresko veče, kojom prilikom je održao predavanje o najnovijim poreskim reformama nerotar gosp. dr. Tomo Beljan, tajnik Trgovinsko-industrijske komore u Osijeku. Na sastanku 25 januara referirao je brat Galovac, predsednik osječke trgovinsko-industrijske komore, o sastancima komora u Ljubljani i Zagrebu. Osim ovih informativnih predavanja, na koje je vazda slijedila odgovarajuća diskusija, održao je brat dr. Batory dva predavanja, i to: »O carskom rezu« i »O uspjesima istraživanja uzročnika raka«. Brat dr. Uzelac opširno je referirao o uspjesima naše akcije za suzbijanje raka. Ovaj izvještaj biće poslan bratu guverneru sa molbom, da se otštampa u Jugosl. Rotaru, a prevod ćemo poslati u Zurich, jer je R. I. Zurich tražio da pošaljemo takav izvještaj.

PANČEVO. — U mesecu januaru održano je pet sastanaka sa boljom frekvencijom prema prošlom mesecu. Na prvom sastanku brat Srdanović De-

jan održao je zanimivo predavanje: »Problemi i teškoće današnjeg apotekarstva«, u kome je uglavnom izneo, da je rat u Evropi pogodio i apotekarski stalež, koji je upućen da veliki deo robe dobavlja iz inostranstva. Ovo bi se zlo moglo izbeći osnivanjem domaće hemijsko-farmaceutske industrije, čiji su počeci pokazali dobre rezultate. — Na drugom sastanku održao je predavanje brat Weiss Vilim: »Nove izmene i dopune našeg poreskog zakonodavstva«, u kome je uglavnom izneo, da su izmene došle kod zemljarine, kućarine i tečevine. Naročito se zadržao kod tečevine, gde su izvršene znatne promene. Pored povišenja poreza značajna je izmena kod načina utvrđivanja osnovice za tečevinu, zadržavši se naročito na obavezi vodjenja knjiga poslovnih. Na trećem sastanku referirana je obimna domaća i strana pošta. — Na četvrtom sastanku bio je u službenoi poseti brat guverner koji je održao odličan govor, pun rotarskih misli i sugestija, za rad na rotarskom polju. Na ovome sastanku brat dr. Svet. Mihajlović održao je veoma zanimivo predavanje: »Ratna psihoza i rotarstvo Jugoslavije«. Peti sastanak posvećen je omladini. Na istom su bili prisutni kao gosti direktor gimnazije sa dva profesora i maturanti koji su dobili nagrade našeg kluba o Sv. Savi. Nagradjeni maturant sa prvom nagradom, sin brata Kačure, pročitao je svoj odlični temat. Ovu malu proslavu uveličali su svojim govorima predsednik kluba i direktor gimnazije za željom da nagradjenima to bude potstrek za dalji valjani rad u životu. — Za postradale u Turskoj klub je poslao kao svoj prilog 500 din.

PETROVGRAD. — Brat Maće Josif nam je u svome predavanju pod naslovom »Kraljevska bugarska obavezna radna služba« opisao postanak, rad kao i pozitivne i negativne strane te organizacije u bratskoj nam Bugarskoj. — U vrlo slikovito prikazanim statističkim podacima upoznao nas je sa postignutim rezultatima, i vrlo vešto je sraunio rad sa sličnim ustanovama u Nemačkoj, i pokušaje drugih evropskih zemalja na tome polju.

Nerotar protodjakon gospodin Nikanor Iličić, profesor pri ovdašnjoj Drž. Realnoj gimnaziji, održao nam je predavanje: »Hrišćanska misao u istoriji medjunarodnog života« u kome nam je izneo istoriju Hrišćanske religije u najstarijem periodu svoga razvijanja.

Guverner brat ing. Radovan Alaupo-

vić učinio je zvaničnu posetu našem klubu 26 januara. Tom prilikom priredili smo sestrinsko veče sa gostima nerotarima. — Tom prilikom brat dr. Dekanic Djura je održao svoje predavanje pod naslovom: »Rotarstvo u službi otadžbine i međunarodnog služenja«. Brat Djura je u svome predavanju re-ljefno istakao rotare kao rodoljube koji prvenstveno služe svome narodu i domovini, pa je završio ovim rečima: »Posle svega izloženoga mogli bi na završetku da kažemo: kada bi rotarska ideologija ovladala svetom, ne bi se više dešavalo, da jedni narodi podjarmljuju druge, sprečavajući im miran kulturni razvitak, i jedamput zanavek bi se nastojavalo, da se otupe oštrice uperene bilo prema kome.

Zato, sada u atmosferi međunarodnih konflikata i kada se svuda na horizontu čovečanstva naziru crni dani iz nedavne prošlosti, baš sada u ovim sudbonosnim časovima, kada nema ni jednog čoveka koji bi mogao predvideti razvoj prilika i događaja u svetu u najskorijoj budućnosti, sada moramo sprovesti sve ono što smo dužni: u klubu, u zvanju, u narodu i u međunarodnom životu. Moramo nastojati da ljudi ma na kakvim položajima bili skloni rotarskim idejama, sprovode rotarsku ideologiju rada, na miru i zbliženju među narodima. Samim tim istinskim uticajem rotarske ideje na razvoj svetskih događaja sprečila bi se katastrofa čovečanstva i naše evropske kulture.«

Prilikom proslave Svetoga Save naš klub je nagradio najbolje izradjene teme, i to: Dinara 300.— u Državnoj Gimnaziji za temu »Intelektualci u službi narodnog prosvetavanja«; Dinara 300.— u Drž. Trgovačkoj Akademiji za temu: »Uzajamnost i trpeljivost među ljudima«, i u Školi Trgovačke Omladine dinara 300.— za temu: »Ja, poslodavac i naša mušterija«.

U toku meseca odenuli smo jedanaest siromašnih djaka ovdašnje gimnazije i na tu svrhu utrošili dinara 3000.— iz fonda za nevoljne.

SKOPLJE. — U januaru mesecu bilo je svega tri redovna sastanka, jer sastanak 5/I nije održan, pošto je padao uoči pravoslavnih božićnih praznika. Klub je 11/I smrću Milana Čemerikića, jednog od svojih osnivača, prvog predsednika i višegodišnjeg sekretara, izgubio jednog od najaktivnijih i najoduševljenijih članova. U ime kluba se je nad grobom sa pokojnikom oprostio dirljivim i sadr-

žajnim govorom brat Prvoš Slankamenac, a sav sastanak 12/I posvećen je uspomeni na preminulog brata. Tom prilikom je brat predsednik Čohadžić istakao vrline pokojnikove i izneo ukratko njegov rad u klubu i javnosti, a brat dr. Čuknić tok njegove bolesti. Sastanak 19/I posvećen je unutrašnjim pitanjima kluba, dok je na sastanku 26/I brat Jelačić zanimljivo govorio o rusko-skandinavskim odnosima u prošlosti i sadašnjosti. Na istom sastanku izabrani su za članove kluba Đuro Martainović i Branko Galić.

SLAVONSKI BROD. — U mjesecu siječnju t. g. održano je pet redovitih sastanaka, sa prosječnom frekvencijom od 89.55%. — Održavane su sjednice Upravnog odbora radi ekstenzije kluba, vodjene su razne diskusije iz zvanja i o današnjici.

Trinaestoga siječnja, u male sate zlatnog jutra, nakon vrlo kratkog, ali teškoga poboljevanja, iznenada je kruta i neumoljiva smrt pokosila dragocjeni život nama toliko milog brata Steve Juraša, čovjeka iskrena, čedna i pravedna, kako može biti samo pravi rotar. Brat Stevo dolazio je u klub uvijek dobro raspoložen, iako je tokom dana bio opterećen velikom odgovornošću svoga poziva. Čim bi prokoračio prag kluba, odbacio bi sve dnevne brige i jade i bio je samo za svoju braću veseo i raspoložen. Za svakog imao je lijepu riječ, vazda pripravan da daje uputstva. Njegova stručna predavanja osvježavala su duh kluba i držala ga na visini, a kada je pokoji put, poslovno spriječen, izostao od sastanka, primijetila se je odmah neka praznina među braćom, koju ćemo, žalibože, odsada dugo i dugo osjećati. Smrću brata Steve naš klub gubi jednog od svojih najboljih članova. Neprežaljenog pokojnika braća su u Vukovaru otpratila na posljednji počinak. Neka mu je zemlja lahka, koju je toliko ljubio. Slava vječna dragom bratu Stevi.

SOMBOR. — Naši redovi su opet pretrpeli gubitak. Brat Djura Racić zbog prezaposlenosti i bolesti napušta nas, što je sa žaljenjem na znanje uzeto. Sastanak je inače posvećen referadi iz rotarskih izveštaja i biltena.

11 januara br. ing. Balog koji je inače majstor zemaljskih putova, odveo nas je na daleki put, iznad zemlje sve do sunca, održavši vrlo interesantno predavanje, kako je kugla zemaljska postala. Naša je velika sreća što mi nismo bili na ze-

mlji kada se ona kao goruća masa odvajala od sunca nego tek posle nekoliko miliona godina, kada se već zemljina kora polako ohladila i na istoj počeo život od najsitnijih bića pa postepenim razvojem do današnjeg čoveka. Brat Julije je nagradjen živim pljeskanjem i nebrojenim pitanjima.

16 januara brat Ivan Kristoforović održao je zanimljivo i aktuelno predavanje: »o savremenoj teoriji narodne privrede«. Usled rata stvoren je nov način privredjivanja, pored autarkije dobili smo još i ratnu privredu. Vrlo je lepo prikazao predavač našu ulogu u ovoj novostvorenoj situaciji, kada jedan velik deo, dosada miran proizvod kako uvozni tako i izvozni artikal, postaje ratni materijal i kako se naša privreda prema tim prilikama mora orijentisati. Brat Ivan nagradjen je zaslužnim aplauzom.

23 januara brat Altmann referisao je o svojoj poseti R. C. B-esta te su naročito bili zanimljivi njegovi prikazi o stanju tamošnjeg rotarstva.

Br. Müller referisao je o problemu razduženja seljaka, počevši od prve uredbe pa do današnjeg stanja kao i o dejstvu tih mera na novčarstvo i privredu.

30 I. Ovaj sastanak je bio svečan, pošto smo toga dana naše redove pojačali sa br. Stevanovim. Brat Kristoforović je vrlo lepim rečima prikazao br. Stevanova kao i ciljeve rotarstva. Zatim je naš novi brat Sava položio zavet uz čestitku sve braće koji su bili u punom broju na okupu. Ostali deo sastanka posvećen je rasporedjivanju programa za II polugodište da bi ispunili sve zadatke koje smo sebi početkom godine postavili.

SPLIT. — Održano je 5 sastanaka sa prosječnom frekvencijom 87.36%. Br. dr. Šoljan referisao je o svom boravku u Veneciji za vrijeme školskih Božićnih praznika u naučnom radu u tamošnjem prirodoslovnom muzeju.

Dne 17 januara održan je ladiesnight. Sastanak je bio dobro posjećen i vrlo je lijepo uspio. Osim rotarskih sestara bilo je i 14 gostiju. Br. dr. Rismondo održao je predavanje: »Par bioloških razmatranja«.

Na sastanku od 24 januara pročitano je mjesečno pismo guvernera 83. distrikta (Egipat-Sirija-Palestina) pod naslovom: »Čovječja nečovječnost prema čovjeku« u vezi s ratom.

Na posljednjem sastanku komemorirali smo br. Milana Čemerikića iz R. K. Skoplje.

Izvršeno je glasanje za primanje novih članova.

Na molbu R. K. Banjaluka zauzeli smo se za četvoricu učitelja koji su onamo prebjegli iz Poljske.

Proslavili smo razne vesele događaje (rođendane, imendane i slave i vjenčanje br. Gattina).

STARA KANJIŽA. — Na sastancima u mesecu januaru postigli smo prosečnu frekvenciju od 70.31%. Na sastanku od 28 januara o. g. prisustvovao je i brat guverner ing. Radovan Alaupović, koga je pozdravio u ime kluba brat pretsednik Mr. Ph. Stipanić Josip. Brat guverner je u svome govoru istakao, da će rotarstvo, s obzirom na njegove uzvišene ideale, igrati veliku ulogu radi postignuća mira i sporazuma medju narodima. Na koncu svoga govora, brat guverner je zahvalio na prijemu i na pažnji i zaželio nam je, da naš rad bude krunisan uspehom na čast kluba i za napredak grada Stare Kanjiže. Po tom je brat Dajč Karlo održao predavanje pod naslovom »Kako sam postao fabrikant ogledala«. U svome predavanju brat Dajč je opisao, kako ga je glad naterala, da nešto radi u ruskom zarobljeništvu za vreme svetskoga rata, kako je počeo prvo prodavati, zatim proizvoditi ogledala, iako je pre svetskoga rata bio samo činovnik u fabrici papira.

Odenuli smotrinaestero siromašne dece.

SUBOTICA. — U toku januara održali smo 5 sastanaka sa prosječnom frekvencom od 65.09%.

Teškog srca morali smo prihvatiti ostavku našega dragoga brata dra Veljka Momirovića, banskog savjetnika, radi premještaja. Da će brat Veljko i izvan naših redova ostati, kao što je vazda i bio, pravi rotar, dokaz je njegov pismo, iz kojega citiram posljednji pasus: »... uveravam pri tom braću rotare, da ću se u životnom pozivu uvek pridržavati visokih etičkih načela, koje je rotarstvo utemeljilo i da ću nastojati, da nikada u životu ne dam prilike da budem osudjivan zbog svojih postupaka u životnom i društvenom delanju, radi kojih bih morao dobiti prigovor Rotari-Kluba, koji me je toliko svesrdno prigrlio u svoju sredinu.«

Nominalni gubitak brata dra Momirovića nadoknadili smo primanjem novoga člana brata Save J. Simića, sa klasifikacijom »medjunarodna spedicija«. Prilikom primanja u članstvo održao je brat dr. Pavlović lepo predavanje »Rotarstvo i njegova ideologija«.

Brat tajnik Draganić održao je na prvom sastanku predavanje pod naslo-

vom: »Prva ideja o Evropskoj konfederaciji«, upoznavši nas sa težnjama Henri-a IV i njegovog ministra Sully-a o stvaranju Kršćanske evropske konfederacije. Ovo je po prvi puta u istoriji, da se slično današnjem shvatanju Pan-evrope govori o povezanosti evropskih država pod jednim vrhovnim savjetom, koji bi upravljao tim zemljama. Vrlo zanimivo i upravo jezovito predavanje održao je br. dr. Popović o istoriji Čeke i GPU. Istorija ove organizacije niz je zločina i krvoprolića. Samo od 1917 do 1923 godine, dakle u roku od 5 godina, izvršila je ta organizacija prema statističkim podacima samoga režima 1 mil. i 761.000 smrtnih presuda. Brat Grimm održao je zanimivo predavanje o radu mađarskih Rotari-klubova na zblizenju s našom zemljom. Čuli smo iz dnevne štampe, da pevačko društvo »Stanković« posećuje budimpeštansko pevačko društvo »Budai Dalárda«, kojom će prilikom preneti u Beograd posmrtnu ostatku muzičara Stankovića koji počiva u Budimpešti. Ali nismo znali, da je ta poseta rotarsko delo. Pretsednik budimpeštanskog pomenutog društva g. Rippka pretsednik je ujedno i tamošnjeg Rotary-Kluba. Ova poseta, kao i uzvraćaj iste, rotarsko je delo u vršenju svojega uzvišenog četvrtog cilja.

O stranoj pošti podnio je br. dr. Popović iscrpne referate.

Za svetosavski temat odredili smo temu: »Nastojanja medjunarodnog prava na suzbijanju i humanizovanju rata«. Prva nagrada iznosi Din 1.000.—, a druga Din 500.—.

Iz naše blagajne za nepredvidjene kolektivne pomoći dali smo daljnje priloge, tako da isti iznose do danas Din 10.825.—.

SUŠAK. — Tokom meseca održano je u svemu pet sastanaka sa prosečnom frekvencom od 58.23%. Frekvenca je ovog meseca nešto podbacila s razloga što je i ovdje vladala velika zima sa upravo orkanskom burom, tako da je braći, koja daleko stanuju, bilo upravo nemoguće prisustvovati svim sastancima. Dne 3 januara održana je oprosnna večera za brata dra Lipovščaka, koji je premješten u Karlovac. Od 17 januara održavaju se sastanci u restauraciji »Lipa«, a ne više u našem ranijem sastajalištu Park Hotelu. Ova će odluka važiti, do opoziva, za vrijeme još cijele zime. Na poziv brata guvernera naš je klub doprinio Din 300, kao pripomoć postradalima od potresa u Turskoj. Inače za nevoljne bilo je sa-

brano tokom meseca Din 1455. Tokom meseca održani su ovi referati i predavanja. Vinko Mikuličić: »O stanju trgovine žitom i ostalih živežnih namirnica«. Milorad Smokvina: »Metan kao pogonsko sredstvo obzirom na našu nacionalnu ekonomiju«. Dr. Ferdo Pavelić: »O reformi poreskog zakona i poreza«. Nikola Bolf: »O današnjoj situaciji na tržištu drvom«. U januaru izgubili smo jednog člana, i to brata prof. Milivoja Mezzoranu, koji se je zahvalio na članstvu radi prezaposlenosti i ostalih porodičnih razloga.

VARAŽDIN. — Tokom meseca januara održana su četiri sastanka (476—479) sa prosečnom frekvencijom 85.45%.

Prvi sastanak bio je posvećen njegovanju ličnih odnosa, poznanstva i prijateljstva. Na tom sastanku sudjelovali su i gosti-nerotari.

Na drugom sastanku oprostio se klub od bivšeg tajnika i člana brata Nikole Bosanca koji nas ostavlja radi premještaja za v. d. škol. nadzornika u Podravsku Slatinu. Povodom toga bili su izrečeni značajni govori koji su bili veliki odraz našeg dubokog smisla za rotarstvo. Na tom sastanku upoznao nas je dr. Leitner u prevodu sa životopisom kandidata za pretsjednika R. I. za 1940-41 god. Armanda de Arrura Pereira.

Na trećem sastanku održao nam je brat Ferenčić F. predavanje o: »Poreskoj politici zemljarine«, koje je braću upoznao sa gotovo nepoznatim poreskim ciframa.

Četvrti sastanak bio je uglavnom posvećen referatima o predavanjima u drugim klubovima. Na tom sastanku pročitao je brat dr. E. Krajanski članak iz pera dra I. Politea u »Odvjetniku« o pokojnom Edi Markoviću. Ovaj je sastanak završen u gostoljubivom domu brata Ferenčića, gdje je proslavljen njegov imendan.

U ovom mesecu bilježi klub veliki gubitak, jer ga odjednom ostavljaju tri brata-pokretača rotarstva u Varaždinu: Nikola Bosanac radi premještaja, a dr. Artur Krajanski i Miroslav Liby radi trajne bolesti.

VELIKA KIKINDA. — Tokom meseca januara održano je 5 redovnih sastanaka sa prosečnom frekvencijom od 76.44%. Od bratskog kluba Petrovgrad primili smo jedan veći omot štampanih brošura »Otvoreno pismo«, koje će nam vrlo dobro poslužiti za upoznavanje šire publike sa rotarskim pokre-

tom. Neka je hvala bratskom klubu Petrovgrad! Meseca januara održana su ova predavanja: »Uredba o rekviziciji« predavanje brata R. Erdeljana. Brat Jovan Servo održao je svoje predavanje: »O starim i modernim časovnicima«, ističući razliku u materijalu i tehničkoj izradi starih, odnosno modernih satova. Ovoga meseca primio je klub nove članove, i to: Dušana Bukura, sa klasifikacijom gajenje industrijskih biljaka, i Djuru Nemeta, sa klasifikacijom trgovina kolonijalne robe na veliko. Naš klub o Sv. Savi odredio je nagradu od Din. 200.— jednom siromašnom učeniku ovdašnje gimnazije za izradu teme iz nacionalne istorije. Ocenjena rada i dodeljivanje nagrade stavljena je na raspoloženje direktoru realne gimnazije, bratu dru I. Sindiku. Brat predsednik dr. Teodorović održao je vrlo uspelo predavanje o temi: »Zarazne bolesti i rat«. Našem poslednjem sastanku u mesecu januaru prisustvovao je guverner 77 distrikta br. ing. Radovan Alaupović. Brat predsednik dr. Teodorović pozdravio ga je sa iskrenom dobrodošlicom. Naglašuje da brat guverner svojim visokim shvatanjem dužnosti na polju služenja pokazuje veliko požrtvovanje i predanost poslu i položaju, koje mu je rotarska služba nametnula. Brat guverner je iscrpnim i snažnim govorom, punim rotarskih misli, uzvratio pozdrav našem Klubu, i u znak pažnje poklonio mu svoju guvernersku fotografiju. Posle pozdravnih govora brat Djordje Lederer održao je svoje predavanje o temi: »Naša privreda u vezi sa ratnim stanjem u Evropi«. Ovo vrlo interesantno i za današnje vreme veoma aktuelno predavanje brata Lederera saslušala su braća sa velikom pažnjom, i aplauzom mu odali priznanje. Na tri poslednja sastanka imali smo jednog dragog gosta, brata ing. Milivoja Pavlovića, direktora poljoprivredne škole iz Vršca koji se nalazi na vojnoj vežbi u našem mestu; a na našem sastanku od 24 januara bio nam je gost dragi brat Miloš Stanojević, prof. drž. realne gimn., član bratskog kluba Petrovgrad. U sirotinjsku torbicu palo je Din. 444.75.

VRŠAC. — U toku meseca januara održano je 5 redovnih bratskih sastanaka sa prosečnom frekvencijom 69,16%.

Na redovnom bratskom sastanku od 2 januara t. g. održao je brat Dušan Kolarović vrlo interesantno i poučno predavanje: Naša finansijska i ekonomska situacija. U svome odličnom izla-

ganju finansijskih i ekonomskih problema naše države, brat Kolarović zaključuje: da se finansijsko poboljšanje i ekonomsko razvijanje može jedino postići izvodjenjem javnih radova i održavanjem cena poljoprivrednih proizvoda, a tako isto razvijanjem spoljne trgovine putem klirinških sporazuma. Predavanje brata Kolarovića srdačno i zasluženo je pozdravljeno.

Brat Joca Georgijević pohvalio je predavanje brata Kolarovića, pa je izneo i svoje gledište o finansijsko-ekonomskom položaju naše države, zastupajući mišljenje, da puni ekonomsko-finansijski uspeh naše zemlje leži i u vertikalnom izgradjivanju poljoprivrede, organizovane u prinudnom zadrugarstvu pod kontrolom države. Odmah zatim brat Georgijević podneo je izveštaj o svom putovanju u Budimpeštu i o poseti tamošnjem Rotary klubu. Brat Georgijević istakao je srdačan i iskren — pravi rotarski prijem na koji je naišao u bratskom budimpeštanskom klubu, podvlačeći da se u ovim teškim ratnim vremenima, više nego ikada, opravdava uzvišenost četvrtog rotarskog cilja — negovanja medjunarodne tolerancije.

Bratski sastanak od 9 I t. g. protekao je u dogovoru o pripremama za doček brata guvernera.

Na redovnom bratskom sastanku od 16 januara t. g. brat tajnik je podneo referate o najaktuelnijim klupskim poslovima, a brat Pečenović Petar izveštaj o raspodeli zimske pomoći, koja je razdeljena tako, da je dvadesetero dečice, odličnih učenika i učenica osnovnih škola, snabdeveno cipelama od Bate.

Redovni bratski sastanak od 25 t. g. bio je svečan-topao i prijatan. Toga večera učinio je zvaničnu posetu našem klubu guverner ing. Radovan Alaupović — brat, koji svojim blagim glasom, i pitomim dobrim očima osvaja dušu, i deluje na svakog čovečanski — plemenito — rotarski.

Posle zajedničke večere brat predsednik dr. Nikola Stefanović iskreno je zaželeo dobrodošlicu bratu guverneru, pa je istovremeno koristio priliku da pozdravi i dra Jocu Putnika, advokata iz Bele Crkve, punomoćnika brata guvernera za osnivanje Rotary-kluba u Belej Crkvi. Na pozdrav brata predsednika guverner, ing. Radovan Alaupović najsrdačnije se je zahvalio, i u svom divnom govoru potsetio je braću na ostvarenje uzvišenih rotarskih zadataka, završavajući svoj govor rečima: Iskrenim

i poštenim pregaocima za rotarske ideale
— Bog pomaže!

Brat guverner je zatim predao svoju sliku sa posvetom našem klubu, a brat predsjednik dr. Nikola Stefanović je u ime kluba poklonio bratu guverneru malu presu za groždje, kao simbol vinogradarstva, glavnog poljoprivrednog proizvoda ovoga kraja, tako isto i zastavicu našeg kluba, s molbom, da je brat guverner preda zagrebačkom Rotary klubu.

Dr. Joca Putnik zahvalio se je na dočeku i lepom govoru brata predsjednika i obećao, da će se za rotarstvo, njemu tako blisko duši i shvatanju, od srca založiti, tako da veruje u uspeh osnivanja Rotary kluba u Beloj Crkvi.

Istoga večera održao je brat dr. Rosenberg Maksa interesantno i odlično predavanje: O advokatima i o njihovom radu u rotarskom duhu. U svome predavanju dr. Rosenberg je koncizno i stilski rafinirano povukao paralelu vršenja advokatskog poziva sa našim rotarskim delanjem, pledirajući mišljenje, da svaki advokat mora pre svega da bude dobar i uzoran čovek. Predavanje brata dra Rosenberga pohvalio je brat guverner, a ostala braća su zasluženo i srdačno pozdravila dra Maksu.

Bratski sastanak od 30 I t. g. obeležen je razgovorima o prvom rotarskom cilju.

VUKOVAR. — Na sastanku od 8 januara raspravljano je pitanje služenja zajednici, na temelju materijala dobivenog od evropskog sekretarijata iz Zürich. Sastanak od 15 januara bio je posvećen referatu br. Goldšteina o novoj uredbi o neposrednim porezima, kao o vrlo aktuelnoj temi.

Na sastanku od 21 januara br. Gvozdić referisao je o novoj uredbi o skupnom porezu na poslovni promet, a br. Goldstein izvijestio je o održanoj skupnoj konferenciji svih privrednih komora u Ljubljani.

Konačno na sastanku od 29 januara br. Wachsler referisao je o održanoj plenarnoj skupštini Trgovinsko-industrijske komore u Osijeku, a br. ing. Simić održao je referat iz zvanja.

ZAGREB. — Uvod u drugo polugodište rotarske godine 1939/40 bio je referat pretsjednika Josipa Horvatha, u kojemu je prikazao rad proteklih šest mjeseci.

U ovom referatu prikazan je i rad

Uprave kluba t. j. što je ona oživotvorila od svojih zadataka, a u čemu je zatajila.

Na sastanku od 15 januara o. g. dao je rot. dr. Vladimir Leustek kratak prikaz o svom putovanju po Italiji, a ostalo vrijeme upotrijebljeno je za raspravu o dolasku mađarskih rotara u posjetu našem klubu.

Važan događaj u ovom mjesecu bilo je primanje četvorice novih članova u članstvu kluba, koje je obavljeno na sjednici od 22 januara o. g.

Vrlo lijepo i zanimivo predavanje održao je rot. ing. Vladimir Žepić o »gospodarskoj i socijalnoj osnovi elektrifikacionog problema«, u kojemu je objasnio što je elektrifikacija, a zatim je govorio o opskrbi električnom energijom, o okružnoj i zemaljskoj elektrifikaciji, o upotrebi električne energije za rasvjetu, pogonsko sredstvo, trakcije i za posebne svrhe.

O diskusiji po ovom predavanju, koja je odložena na prvi sastanak u mjesecu februaru, izvijestićemo u idućem izvještaju.

ZEMUN. — U mesecu januaru održana su 4 sastanka sa prosečnom frekvencijom 70,39%.

Istupom brata dr. Svetislava Popovića, ministra u penziji, broj članova je opao na 26, ali se radi na što većoj ekstenziji kluba.

Referate su održali: 4 januara — brat Todor Mahin: o situaciji na frontovima zaraćenih država; 11 januara — brat dr. Rudolf Andrejka: o uticaju rata na svetsko gospodarstvo i o rezultatima poslednjeg popisa stanovništva u Rusiji; 25 januara — brat dr. Djorić: o potrebi izgradnje nove bolnice u Zemunu i brat dr. Baboselac: o umrlom neurohirurgu dru Geshingu.

U vezi sa predlogom dr. Djorića, klub je izabrao posebni propagandni otsek, koji ima da podupre akciju oko podizanja nove bolnice u Zemunu. U ovaj otsek ušli su braća dr. Djorić, Karamata, dr. Marković i Petrović.

Postradalim od zemljotresa u Turskoj klub je votirao sumu od 300 dinara, koja je poslata bratu guverneru.

Na dan Sv. Save (27 januara), u Trgovачkoj akademiji u Zemunu, klub je (preko brata Kona) prisustvovao svečanoj predaji njegove nagrade od 500 dinara za najbolje izradjeni temat: o privrednoj istoriji Zemuna, koja je dodeljena učeniku 2 razreda Juriju Kapliju.

PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

IZVJEŠTAJ ZA MJESEC JANUAR 1940 GOD.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova koncem meseća	Broj održa- nih sastanaka	Prosečni broj članova	Prosečni broj prisut- nih članova	Prosečni mesečni postotak	Sastanci sa 100% pri- sutnosti
1	Bačka Topola	16	4	16.—	14.25	89.96	0
2	Banja Luka	14	4	14.—	8.50	60.69	0
3	Beograd	52	4	52.—	30.25	58.17	0
4	Bitolj	15	5	15.—	8.20	54.63	0
5	Brčko	16	4	16.—	8.75	54.69	0
6	Čuprija-Jagodina-Paraćin	16	3	16.—	8.66	54.16	0
7	Dubrovnik	19	4	19.—	13.50	71.06	0
8	Karlovac	25	4	25.—	16.50	66.—	0
9	Kranj	17	5	17.—	14.20	83.53	0
10	Leskovac	20	4	20.—	13.50	67.50	0
11	Ljubljana	42	5	43.—	31.60	73.38	0
12	Maribor	41	4	40.—	33.50	83.76	0
13	Niš	17	5	17.—	13.20	77.64	0
14	Novi Sad	36	2	36.—	24.—	66.66	0
15	Osijek	29	4	29.—	25.75	88.79	0
16	Pančevo	28	5	28.—	25.40	90.70	0
17	Petrovgrad	22	5	22.—	18.40	83.63	0
18	Sarajevo	27	4	27.—	19.—	70.—	0
19	Skoplje	23	3	23.—	16.—	69.56	0
20	Slavonski Brod	13	5	13.40	12.—	89.55	0
21	Sombor	17	5	16.20	13.80	85.—	1
22	Split	19	5	19.—	16.50	87.36	0
23	Stara Kanjiža	16	4	16.—	11.25	70.31	0
24	Stari Bečej	20	5	20.—	15.52	79.—	0
25	Subotica	32	5	31.50	20.50	65.09	0
26	Sušak	26	5	26.80	15.60	58.23	0
27	Šibenik	14	3	14.—	9.33	66.66	0
28	Varaždin	18	4	18.75	16.—	85.45	0
29	Velika Kikinda	17	5	17.—	13.—	76.44	0
30	Vinkovci	13	5	13.—	10.20	78.44	0
31	Vršac	22	5	22.—	15.20	69.16	0
32	Vukovar	18	4	18.—	14.25	79.17	0
33	Zagreb	53	4	51.—	34.50	67.45	0
34	Zemun	26	4	26.—	18.25	70.19	0
	Ukupno	799		797.65	579.06	2492.01	1
	Prosečno			23.46	17.03	73.29	

ROTARSKE NOVOSTI

Subotica. — Br. Vilim Conen dobio je zdravog i naprednog sinčića. Bratski čestitamo.

JADRANSKA PLOVIDBA D. D. SUŠAK

BRZA PAROBRODARSKA SLUŽBA IZ SUŠAKA ZA DALMACIJU I OBRATNO.

TURISTIČKA PUTOVANJA IZ SUŠAKA ZA DALMACIJU, TRI PUTA SEDMIČNO, UZ UMJERENE PAUŠALNE CIJENE.

SVAKODNEVNO PAROBRODSKE PRUGE ZA SVA MJESTA NA DOMAĆOJ OBALI.

11 DNEVNA PAUŠALNA PUTOVANJA IZ SUŠAKA I TRSTA ZA DALMACIJU, ALBANIJU I GRČKU.

UPUTE I PROSPEKTE DAJU: DIREKCIJA U SUŠAKU I SVE NJEZINE AGENCIJE, KAO I UREDI PUTNIKA I DRUŠTVA WAGONS-LITS-COOK.

BRODARSKO AKCIONARSKO DRUŠTVO

»OCEANIA«

SUŠAK

Podržava slijedeće redovite pruge:

- I. Jadran-Španija-Nord Afrika-Kanarsko otočje i povratak.**
Polazak iz Sušaka, Šibenika, Splita i Dubrovnika 2, u: Barcelonu, Valenciju, Oran, Casablancu, Teneriffe i Las Palmas, tičući po potrebi i druge luke u pravcu pruge.
- II. Jadran—Marseille—Španija—Maroko i povratak.**
Polazak iz Sušaka, Šibenika, Splita i Dubrovnika 2, u: Marseille, Barcelonu, Valenciju, Alicante, Oran i Casablancu, tičući po potrebi i druge luke u pravcu pruge.
- III. Jadran—Malta—Nord Afrika—Valencija i povratak.**
Polazak iz Sušaka, Šibenika, Splita i Dubrovnika 2, u: Maltu, Tunis, Alger i Valenciju, tičući po potrebi i druge luke u pravcu pruge.
- IV. Jadran—Nord Evropa i povratak.**
Polazak iz Sušaka, Šibenika, Splita i Dubrovnika 2, u: London, Anvers, Amsterdam i Rotterdam, tičući po potrebi i druge luke u pravcu pruge.

Za sve informacije obratiti se na:

UPRAVU DRUŠTVA U SUŠAKU, TELEFON BROJ 131 i 323.